

SLOVENSKI vestnik

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. — Uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Lovro Potočnik. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Letnik XIII.

Celovec, petek, 3. oktober 1958

Štev. 40 (856)

Quo vadis, Austria?

Kam greš, Avstrija? S polnim upravičenjem stavi danes to vprašanje vsak, ki mu je resno pri srcu demokratični razvoj naše države, vsak, ki iskreno misli, ko govori o mirnem sožitju med narodi in državami.

To vprašanje je upravičeno še toliko bolj, ker razvoj v zadnjem času vedno bolj kaže, da so pri nas na delu sile, ki načela demokracije in pravice zlorablja v temne name, kateri z demokracijo in pravico dejansko nimajo ničesar več opraviti. Ljudje, ki jim je vojaški poraz nacističnega režima preprečil nadaljnje izvrševanje krvavih zločinov nad narodi in državami, so se ob neslavnem koncu tisočletnega rajha, zavedajoč se svoje veličanske krivde, poskrili po varnih luknjah in se v naslednjih letih le počasi spet povračali v javno življenje, ne nazadnje tudi po zaslugi posameznih strank, ki jim je šlo za poživitev svojega članstva. Danes pa ti ljudje, ko so videli, da jih nihče ne bo klical na odgovornost za storjene zločine, spet izizzvalno dvigajo glave ter ponovno, zlorabljač formalno demokracijo, skušajo uveljavljati svoje velenemške in z nacistično ideologijo prežete nacionalistične načrte.

Kaj drugega kot razširjanje velenemške miselnosti je delovanje FPÖ-jevskih krogov, kar je prišlo posebno očitno do izraza na njihovem nedavnem kongresu v Salzburgu, in ničesar drugega kot poveljevanje nacističnih osvobodilnih pohodov in SS-ovskih zločinstev nad narodi in državami Evrope so današnja srečanja pripadnikov bivših hitlerjevskih vojaških enot. Vprašujemo se, kako je to mogoče, ko pa je po Državni pogodbi, ki je del avstrijske ustave, prepovedana vsaka velenemška propaganda in je prav tako prepovedano sleherno nacistično oziroma neonacistično udejstvovanje. Kljub temu pa se vse to dogaja pred očmi oblasti, deloma celo ob sodelovanju njihovih predstavnikov, kar le še bolj poudarja nevarnost razvoja, ki smo mu priča v vsakdanjem življenju. Ali se odgovorni činitelji res ne zavedajo, kam dejansko vodi ta pot, mar so že pozabili, koliko gorja in nepopravljive škode je tako udejstvovanje v komaj pretekli dobi prizadejalo naši državi in njenemu prebivalstvu? Le tako je razumljivo, da oblasti mirne duše dopuščajo delovanje, ki nasprotuje zakonom in ustavi, samo tako je mogoče, da gotovi ljudje z vednostjo in deloma celo ob sodelovanju predstavnikov oblasti nekažnovano kršijo zakonska določila ter spravljajo Avstrijo kot pravno državo v skrajno slabo luč.

Pri nas na Koroškem ima to velenemško in neonacistično udejstvovanje še posebno obeležje: šovinistično rovarjenje proti slovenski manjšini in njenim pravicam. Ni zgolj slučaj, da so bili in so v vrstah najhujših nasprotnikov koroških Slovencev v pretežni večini ljudje, ki so v času nacistične strahovlade brezobzirno in s krvavim nasiljem uresničevali svoje zločinske načrte; ni slučaj, da so glavni hujšači proti dvojezični šoli in proti slovenski manjšini ter njenim pravicam skoraj izključno bivši nacisti, domači in tuji; in končno tudi ni slučaj, da prihaja ta gonja ravno iz tistih krogov, ki jim zaradi njihove velenemške miselnosti in nacionalistične nadutosti ni za zblizanje ter mirno in enakopravno sožitje med narodi, marveč še vedno zastopajo splošno obsojeno in zlagano teorijo o gospodskem narodu in nemškem nadčlovek.

Iz tega nacionalističnega naziranja, ki neizprošno sovraži vse, kar ni nemško, se je porodila tudi protislovenska gonja na Koroškem, v katero so in še vedno skušajo vpreči tudi del tistega prebivalstva, ki si ne želi narodnostne mrznje ter zatiranja in zapostavljanja drugega naroda, temveč stremi za medsebojnim razumevanjem in prijateljskim sožitjem. Izjalovljene šolske stavke so najboljši dokaz, da nepomirljivi hujšači s svojim rovarjenjem niso imeli uspeha, zato pa je toliko manj razumljivo, da so z odlokom deželnega glavarja klonile pred šovinističnimi kričaji tudi oblasti.

Morda se trenutno še ne zavedajo vseh posledic, ki jih lahko ima za bodoči razvoj ta neodgovorna politika popuščanja skrajno šovinističnim težnjam, toda že reakcija na Wedenigov protizakoniti odlok zlasti v tisku meščansko-nacionalističnih krogov da sluti vso nevarnost, ki ji je deželni glavar s svojim ponesrečenim ukrepom odprl vrata

Skupno protestno zborovanje ZSO in NskS v Celovcu:

Koroški Slovenci nočemo umreti!

Blizu 800 delegatov iz vsega dvojezičnega ozemlja je manifestiralo odločno voljo, da hočemo živeti enakopravni med enakopravnimi

Krivični in protipostavni odlok deželnega glavarja, s katerim je tudi oblast klonila pred šovinističnimi hujšači in je bila slovenskemu življu na Koroškem prizadejana kričeča krivica, politiki mirnega sožitja med obema narodoma v deželi pa zadan hud udarec, je med našim ljudstvom izzval silno ogorčenje. Veličastno protestno zborovanje, ki sta ga ta terek priredili v Celovcu obe osrednji slovenski organizaciji, je bilo zgovoren dokaz odločne volje koroških Slovencev, da si ne pustimo kratiti ustavno zagotovljenih pravic, namreč smo pripravljeni, da se z vsemi silami borimo za pravice in enakopravnost, s tem pa tudi za upoštevanje zakonov in ustave.

Zadnji terek bo ostal v zgodovini koroških Slovencev zapisan kot dan, ko se je slovensko ljudstvo na Koroškem, katero se je v svoji zgodovini junaško upiralo že fevdalni gospodi ter turškemu in nacističnemu nasilju, spet odločno uprlo krivici. Navzočnost blizu 800 delegatov iz vseh krajev dvojezičnega ozemlja je bila močna manifestacija nezlomljive življenjske volje, manifestacija borbenega duha ter neuklonljive pripravljenosti, upreti se krivici in protizakonitemu kratenju pravic, pa čeprav to prihaja s strani oblasti. Navzočnost takega števila delegatov, da je moralo biti zborovanje preloženo iz prvotne srednje v največjo celovško dvorano, je glasno pričalo, da koroški Slovenci še živimo in da hočemo

živeti, živeti kot enakopravni med enakopravnimi. Bila pa je tudi dokaz, da so se gotovi krogi zbal prebujene sile naroda, ki noče več hlapčevati ter pokorno upogibati hrbta pred tujo gospodo, marveč je odločno udaril v mizo ter možato terja pravico in enakovreden prostor poleg naroda-soseda. Kajti le izraz bojznan je, če je varnostna oblast poslala na zborovanje nenavadno veliko število svojih organov, in le izraz strahu je, če so se našli celo elementi, ki so pred vzhodom na zborovališče zavračali naše ljudi in jim dopovedovali, da ni slovenskega zborovanja.

Kljub temu pa so se sredi največjega dela na kmetih zbrale v Celovcu stotine zastopnikov iz Zile, Roža, Gur in Podjune, zbrali so se očetje in matere ter mladina,

prišla je naša inteligenca in med šolniki, zdravniki, pravniki in drugimi smo videli tudi mnoge slovenske duhovnike, da v usodnem trenutku za naš življ vsi kot en sam mož zakličemo vsemu svetu: Živeti hočemo! Živeti hočemo, zato ne dopustimo, da bi nam kdorkoli kratil in odrekal pravice, ki so nam zajamčene z zakoni in ustavo, se je glasila enodušna izpoved tako govornikov kakor tudi vseh diskutantov, in »Živeti hočemo!« je klicala tudi naša prelepa slovenska pesem ob začetku in koncu zborovanja.

Kakor so se naši predniki v tisočletni zgodovini dvignili proti tujemu nasilju, da branijo svoje imetje in svojo domovino, tako se je dvignilo danes naše ljudstvo, da brani to, kar je najbolj naše, da brani naš slovenski jezik — je dejal predsednik NskS dr. Joško Tischler — zato je današnje zborovanje protest proti temu, da bi tukaj, kjer živimo tisoč štiri sto let, našo besedo proglasili za tuj jezik. Ako je Avstrija, je poudaril v svojih izvajanjih govornik NskS Janko Urank, podpisala Državno pogodbo takrat, ko smo koroški Slovenci dvojezično šolo že imeli ustavno zajamčeno, saj je ravno njo prikazovala kot dokaz za vzorno ureditev manjšinskega vprašanja, potem je morala tudi dobro vedeti, da ne more koroškim Slovincem kratiti še tega, kar že imajo. Upravičeno torej sprašujemo, kaj mislijo gotovi tako imenovani katoliški možje, ki se ne spominjajo več slovesno danih be-

Delegati iz vseh krajev Koroške, zbrani na skupnem zborovanju Narodnega sveta koroških Slovencev in Zveze slovenskih organizacij na Koroškem, smo proučili položaj slovenskega prebivalstva na Koroškem po odloku deželnega glavarja z dne 22. septembra 1958 in sklenili naslednjo

RESOLUCIJO

na zvezno in deželno vlado:

1. Z veliko zaskrbljenostjo ugotavljamo dejstvo, da so pristojne oblasti popustile šovinističnim težnjam nestrpnih nemških organizacij, združenih v »Kärntner Heimatdienst«, in s tem zadale hud udarec po vojni započeti politiki mirnega sožitja med obema narodoma v deželi.

2. Ogorčeni protestiramo proti kršitvi ustavnega zakona in zahtevamo, da zvezna vlada v smislu člena 139 zveznega ustavnega zakona Ustavnemu sodišču predlaga, da razveljavi protiustavni odlok z dne 22. septembra 1958.

3. Slovenski jezik je po Državni pogodbi v upravnih in sodnih okrajih Koroške s slovenskim ali mešanim prebivalstvom dopuščen kot uradni jezik dodatno k nemškemu in zato ne more biti tuj jezik in je dolžnost vseh priseljencev v teh krajih, da se naučijo obeh uradnih jezikov na tem ozemlju, kakor je to dolžnost domačega prebivalstva.

Nasprotno pa ugotavljamo, da sodelujejo pri protipostavni akciji pobiranja podpisov po navodilih nacionalističnih organizacij predvsem priseljeni tujci, med njimi tudi državni uradniki in celo varnostni organi in na ta način pritiskajo na našega gospodarsko zapostavljenega in socialno odvisnega človeka.

4. Ob teh dejstvih in spričo nedemokratičnih metod že v naprej odredamo veljavnost kakršnim koli rezultatom nepreverljivih in nepreverjenih odjav in izjavljamo, da ne bomo priznali nobene rešitve, ki noče upoštevati tudi predlogov manjšine. Zahtevamo, da se končno prepovejo številne znane organizacije, katerih dejavnost je usmerjena in dejansko delajo na to, da slovenskemu prebivalstvu odvzamejo njegov značaj in pravice kot manjšine. Poudarjamo, da ne bomo popustili v terjanju pravic, ki nam grejo po ustavi in Državni pogodbi, vse dotlej, dokler ne bo oblast dejansko priznala in uveljavila enakopravnost koroških Slovencev v smislu naših predlogov za uresničitev določil člena 7 Državne pogodbe.

na stečaj. Ne zamenjajmo govornika o „kapitulaciji“ ter grozijo, da se bo zdaj, ko je bila „slovenskemu jezikovnemu nasilju zadana prva zaseka“, boj šele nadaljeval. Ni treba posebnih jasnovidnosti, da bi razumeli, kaj hočejo ti krogi doseči s svojim bojem, katerega cilj — kakor je izpovedal eden njihovih prvoborcev — že leta 1920 ni bila domovina Avstrija, marveč Velika Nemčija; s tega vidika pa tudi razumemo, da hočejo svojo najnovejšo „zmago“ proslaviti ob letošnjem 10. oktobru, katerega so že vedno slavili kot „zmago v nemški noči“.

Desetletja trajajoča politika nacionalne nestrpnosti ter razplamtevanja šovinističnih strasti je naš deželi in njenemu prebivalstvu povzročila že neizmerno gorje, kljub temu pa odgovorni činitelji danes spet dovoljujejo, da nepopoljšljivi hujšači ponovno ščuvajo na narodnostno mrznjo, da spet vnašajo razdor med slovensko in nemško govoreče sodelžane. In ne le to, odlok deželnega glavarja pomeni na eni strani naravnost uradno pri-

znanje temu nezakonitemu početju, na drugi strani pa izdajo politike strpnosti in mirnega sožitja, za katero smo se koroški Slovenci borili z vsemi močmi, to se pravi tisti politiki, ki so jo leta 1945 narekovale bridke in za našo domovino najbolj usodne izkušnje.

Posebej pa pomeni ta odlok kričečo krivico za koroške Slovence, ki pod nobenim pogojem ne bomo dopustili, da bi našo materino govorico, ki je po členu 7 Državne pogodbe enakopraven uradni jezik, degradirali na „tuj jezik“ (Fremdsprache) ter mu odvzeli domovinsko pravico na ozemlju, kjer že stoletja živi naš rod. Kakor smo se uprli nacističnemu nasilju, tako se bomo odločno postavili tudi proti vsakemu poskusu, da bi nam kratili naše pravice, zajamčene z zakoni in ustavo. To svojo odločnost smo manifestirali tudi na veličastnem protestnem zborovanju zadnji terek, kjer smo nedvoumno izpovedali, da ne bomo priznali nobene rešitve manjšinskega vprašanja, ki bi šla mimo in preko nas!

Koroške oblasti kršijo avstrijske zakone!

V občini Mannswörth pri Schwechatu (Dunaj) je prišlo te dni do šolske stavke, ker so v šoli vsled pomanjkanja učiteljev združili dva razreda. Pristojna oblast je vsem staršem, ki svojih otrok niso poslali v šolo, takoj prvi dan naložila kot kaznen denarno globo 50 šilingov ali 24 ur pripora ter jim zagrozila, da bo enako kaznen naložila tudi za vsak nadaljnji dan stavke. Pri tem se oblast sklicuje na avstrijski šolski zakon, po katerem šolska stavka ni dovoljena.

VPRAŠUJEMO:

- Ali za koroške oblasti avstrijski zakoni ne veljajo?
- Zakaj niso bili kaznovani tudi tisti, ki so pri nas na Koroškem organizirali in uprizarjali šolske stavke?

UGOTAVLJAMO:

- Koroške oblasti mirne duše dopuščajo protizakonita dejanja!
- Koroške oblasti same zavestno kršijo veljavne avstrijske zakone!

sedi koroškega deželnega zbora, ki se ne spominjajo več slovesno danih besedi pred mednarodnimi forumi, ki hočejo danes vso to pozabiti in zatajiti, ko hujšajo ravno proti tej šoli, ki so ji sami ustvarili, in sicer brez vsakega pritiska. Ti gospodje, ki danes hujšajo, bi se morali potrkati na lastna prsa in se vprašati, kdo je bil tisti, ki je zakrivil nezmerno gorje nad milijoni ljudi. Mi pa smo že v času najhujšega nasilja, ko so nas pobijali, zapirali in izseljevali, sklenili, da ne bomo maščevalni, odložili smo se za ideale nove Evrope, ideale, ki pomenijo ljubezen in bratstvo med narodi.

Teh idealov se koroški Slovenci držimo tudi danes, je ob koncu dejal gospod Urank, zato pravimo, da se poštenje neha tam, kjer se začne laž in laž je, če kdo trdi, da ni Slovenec, doma v družbi pa govori slovensko. Povejmo to vsem, ki nas (Nadaljevanje na 8. strani)

Mnenje drugih:

To je bil hud udarec za politiko sožitja med dvema narodoma, ki jo zastopajo slovenske organizacije na Koroškem. Očitno je namreč, da je deželni glavar precenjeval grožnje šovinističnih hujšakcev, da bodo prve dni prihodnjega meseca organizirali na vsem dvojezičnem ozemlju šolsko stavko „v protest proti prisilnemu pouku slovenščine“. Te grožnje so bile brez vsake realne osnove. Že podobna stavka na koncu zadnjega šolskega leta je pokazala, da ljudstvo ni proti slovenskemu jeziku v šolah. Kot je propadla „pliberška stavka“ v juniju, tako bi propadla tudi septembrska „po vsej deželi“. Brž ko so razglasili odlok, pa so organizatorji šolske stavke triumfirali, proglasili ta odlok za „prvo zmago v boju proti prisilnemu pouku slovenščine“ in stavko odpovedali. Dosegli so, kar so hoteli: dobili so tako rekoč uradno dovoljenje, da pritisejo na slovenske starše, jih silijo k odjavljanju otrok od slovenskega pouka in tako likvidirajo dvojezično šolstvo. Pri tem pa hinavsko izjavljajo, da je nemška večina končno dosegla iste pravice, kot jih ima slovenska manjšina.

»Ljudska pravica«, Ljubljana

Naša borba za ohranitev nemškega značaja naše domovine je dosegla pomembno zmago: Otroci spodnjega dela Koroške se lahko takoj osvobodijo slovenskega prisilnega pouka. S tem je ugodeno naši zahtevi, da se nobenega otroka proti volji njegovih staršev ne sme siliti, da se uči v tujem jeziku... Od takoj naprej bodo starši zdaj svoje otroke pri okrajnih šolskih oblasteh v Celovcu, Beljaku, Šmohoru in Velikovicu odjavili od slovenskega prisilnega pouka. Otroci se slovenskega pouka, v kolikor bi še ostal, ne bodo več udeležili. Učitelji ne bodo več delili slovenskega pouka in nastati bo moral tisti položaj, ki ga želi pretežna večina prebivalstva: Da se nasilni slovenizaciji Koroške ne glede na pravice jugoslovanske manjšine ne sme več dajati podpora... Proslave 10. oktobra bodo potevale v znamenju zmage enotne volje našega koroškega ljudstva!

»Kärntner Nachrichten«, Celovec

Šolske oblasti so začele na prošnje staršev posameznih otrok oproščati otroke obveznega pouka v slovenščini. To pomeni praktično ukinitve dvojezičnih šol in postavljanje Slovencev v položaj, ki je slabši od položaja pred podpisom državne pogodbe.

»Primorski dnevnik«, Trst

Slovenskemu jezikovnemu nasilju je bila zadana prva razpoka... Prihodnji tedni bodo v posameznih šolskih okoliših pokazali, koliko staršev na jezikovno mešanem ozemlju dejansko želi ohranitev jezikovnega nasilja. Vloge za osvoboditev (od slovenskega pouka — opom. ured.) so nekako nevravno ljudsko glasovanje. Da bo izvedeno demokratično in brez vsakega pritiska, za to jamčijo že doslej na Koroškem izvedene volitve in ljudska štetja.

»Kleine Zeitung«, Celovec

Wedenigov razpis je začel veljati brez predhodnega posvetovanja s predstavniki slovenske manjšine, čeprav so avstrijske oblasti pri podpisu mirovne pogodbe obljubile, da bodo pri reševanju tega zelo važnega problema prisluhile tudi mnenju slovenske manjšine.

»Večer«, Maribor

Kakor ni bilo drugače pričakovati, je koroška »Volkszeitung« odloke deželnega glavarja k šolskemu vprašanju nazvala kot »kapitulacijo« SP. Tudi »Kleine Zeitung« označuje ta odlok kot »razveselju korak«. To tudi ni čudno, odlok prinaša ravno to, kar si ti gospodje želijo, odlok odgovarja »načelu pravice staršev«, kakor zahtevata ÖVP in VdU, ter prenaša odločitev učnem jeziku v vasi, kjer bo to vprašanje dovedlo do še hujškega nacionalnega ščunvanja, kakor je to žal že zdaj slučaj. S tem odlokom se odpira pot vsakršnim šovinističnim izgredom. Vprašanja manjšine naj bi se tako »reševala« s silo močnejšega, pri čemer bo merodajna gospodarska moč in bo osebna grožnja eno glavnih borbenih sredstev... Tako bo vprašanja manjšine »reševala« večina s sredstvi, ki so v protislovju z načelom demokracije.

»Volkswille«, Celovec

PROGLAS

Slovenske prosvetne zveze

V mesecu oktobru zbiramo prostovoljne prispevke za obnovo in izgradnjo naših kulturnoprosvetnih ustanov

Slovenska prosvetna zveza proglašja v svojem jubilejnim letu mesec oktober za mesec javne zbirke prostovoljnih prispevkov za obnovo in izgradnjo svojih kulturnoprosvetnih ustanov. To javno zbirko je Urad koroške deželne vlade odobril z odlokom štev. Präs. 3048-3-1958 dne 2. 9. 1958. Prostovoljne prispevke bodo v času od 1. do 31. oktobra t. l. zbirali pooblaščeneci Slovenske prosvetne zveze in včlanjenih Slovenskih prosvetnih društev z izkaznicami in zbiralnimi polami.

Koroški Slovenci!

V času, ko so nacionalistični nestrpnosti, združeni v »Kärntner Heimatdienst« na delu, da bi vzeli koroškim Slovincem še zadnjo trohico pravice moramo koroški Slovenci strniti vse svoje sile in stopiti na pot odločne samoočrambe naših pravic in na pot vsestranske poživitve našega prosvetnega dela.

Kakor že večkrat v zgodovini leži naša usoda sedaj v prvi vrsti v naših rokah!

Z aktivnimi kulturnoprosvetnimi organizacijami ter obnovljenimi in vsestransko delujočimi prosvetnimi ustanovami v Zilji, v Rožu, na Gurah in v Podjuni se bomo najbolj učinkovito zoperstavili delu in rovarjenju nemških šovinistov ter se postavili za svoje pravice in za mirno, plodno sožitje obeh narodov v deželi. S svojim prostovoljnim kulturnim davkom bomo pokazali svojo neuklonljivo voljo do življenja vsem, ki bi nas radi ponovno prisilili na kolena in do molka.

Obnova in nadaljnja izgradnja naših

kulturnoprosvetnih ustanov je stvar in srčna zadeva vseh koroških Slovencev!

V tehnični revoluciji in na pragu atomske dobe, je kulturnoprosvetno delo zelo mnogovrstno in zahteva bolj modernih naprav, pripomočkov in sredstev. Da bi SPZ tem potrebam v letu svojega zlatega jubileja lahko zadostila v znatnejši meri kakor doslej, potrebuje pomoč in prispevke vseh koroških Slovencev. Z njimi bo uredila društvene sobe in knjižnice, dvorane in odre, izpopolnila bo potreščine naših pevskih in tamburaških zborov ter uvedla nove oblike prosvetnega in izobraževalnega dela.

Prosvetaši in ljubitelji slovenske prosvete!

V prihodnjih dneh in tednih, ko bodo s prošnjo za prostovoljni prispevek pristopali k Vam naši pooblaščeneci, naj v te plemenite namene prispeva vsaka slovenska hiša in vsaka slovenska družina, kolikor prispevati more. Na ta način pomagajmo obnoviti in izgraditi našo prosvetno dejavnost, ki nam je že vedno pomagala preko največjih težav in trpljenja našega naroda na Koroškem.

Čim izdatnejša bo naša pomoč s prostovoljnimi prispevki, tem večji bo uspeh naših prizadevanj in borbe, da ohranimo in gojimo naprej to, kar je bilo sveto našim prednikom in od česar bodo živela naša bodoča pokoljenja.

Celovec, dne 1. oktobra 1958.

Slovenska prosvetna zveza

Naraščajoča potrošnja mesa v Avstriji

Dočim je Avstrijec leta 1952 pojedel povprečno 47.3 kg mesa, ga je leta 1957 pojedel 51.7 kg. Pri tej količini je odpadlo na goveje meso 27.2, na telečje meso 6.4, na svinjsko meso 63.8, na konjsko meso 2.1 in na ovčje meso 0.5 odstotkov. Potrošnja govejega mesa je v Avstriji narasla v letih od 1953 do 1957 za 8 milijonov kilogramov, potrošnja svinjskega mesa za 28 milijonov, konjskega mesa za okoli 3 milijone kg. Po drugi strani pa je potrošnja telečjega mesa nazadovala za okoli 4 milijone kilogramov.

V letu 1957 je Avstrija izvozila 33.786 klavne živine. Pri tem je treba ugotoviti, da kmetje zaradi ugodne eksportne cene prodajajo za izvoz samo najboljše govedo. Komercialni svetnik Ihm je na zborovanju mesarjev v Železnem (Eisenstadtu) na Gradiščanskem dejal, da morajo kmet-

je stremeti za tem, da tudi domačim mesarjem prodajo govedo boljše kvalitete, da se s tem dvigne domača potrošnja govejega mesa. Pri prodaji mesa namreč prihaja vedno bolj do izraza, da ljudje pri nakupu mesnin zahtevajo samo izdelke boljše kvalitete, dočim je mesnine slabše kakovosti le težko prodati.

Pa tudi prodaja govejih kož je sedaj otežkočena in to spričo tega, ker industrija obutve vedno bolj uporablja gume za podplate. Razen tega je tudi prodaja svinjske masti nazadovovala, ker se v kuhinjah vedno bolj uveljavlja mast iz inozemskih surovin. Vse to pa se močno odraža pri kalkulaciji cen živine, ker se cena nanaša na žival kot celoto, torej ne glede na to, da je meso lažje prodati kot pa mast ali kožo.

Določene so dodatne količine lesa za izvoz

Se danes je možno opaziti ogromno škodo po naših gozdovih, ki je nastala zaradi obsežnih snežnih polomov. Takoj je nastalo vprašanje, kam bodo kmetje prodali les. Kmalu je bilo sicer govora o nujnih ukrepih, vendar so se stvari iz dneva v dan zavlačevale. Kmetom je bilo samim prepuščeno, kako spravijo les v denar. Vendar se je vedno znova pojavila zahteva po pomoči odgovornih oblasti, ki pa so reševanja teh perečih vprašanj vedno le zavlačevale. Tudi v poletnih mesecih je v avstrijskih gozdovih nastala zaradi neurij večja škoda in začele so se kopičiti večje količine lesa.

Prav zaradi nakopičenega lesa, ki čaka

kupcev, se je s tem vprašanjem v torek bavit ministrski svet in določil zvišanje kontingentov za izvoz sortimentov lesa. Po teh novih določilih se izvoz rezanega lesa iglavcev zviša za 200.000 kubičnih metrov, 100.000 kubičnih metrov več se bo izvozilo šibkega lesa iglavcev. Razen tega pa je dodatno dovoljen še povečan izvoz 60.000 kubičnih metrov gradbenega in drugega lesa. Te dodatne količine lesa bo možno izvoziti tekom leta 1959. To je ukrep, ki za številne kmete predvsem na južnem Koroškem prihaja dokaj pozno, ker so bili ti že zdavnaj prisiljeni, da prodajo svoj les, ki ga niso prostovoljno posekali, po zelo nizki ceni.

GOSPODARSKI DROBIŽ

Jugoslovanski izvoz v vzhodne dežele in v Sovjetsko zvezo se vedno zmanjšuje. Ta položaj je nastal zaradi ponovne protijugoslovanske gonje v teh deželah. Doslej je skoraj četrtina jugoslovanskega izvoza šla v vzhodne dežele in SZ. V prvem polletju letos na primer SZ ni uvozila niti tretino množine blaga, kolikor ga je uvozila lani v istem obdobju. Jugoslovanski izvoz je s tem močno prizadet, posebno še, ker so vzhodne države večinoma uvažale blago, ki ga Jugoslavija v druge države na zahodu ne izvažala.

Avstrijska nacionalna banka je sporočila, da je Avstrija v avgustu pridobila iz živahnega tujskega prometa 840 milijonov šilingov. To je vsekakor velikanski uspeh tujskega prometa. Julija je bil tujski promet še živahnjejši, saj je država kasirala 880 milijonov šilingov. Lani avgusta je tujski promet donesel Avstriji 792 milijonov šilingov deviz, torej nekaj manj kot letos. Glavni dotok deviz je bil iz Zahodne Nemčije, saj je prišlo v avgustu za 526 (julija za 590) milijonov šilingov nemških mark.

PO ŠIRNEM SVETU

Washington. — Podpredsednik ameriške vlade Nixon je v zvezi s krizo na Daljnem vzhodu izjavil, da pri krizi na tem področju ne gre za otoke Quemoy, Matsu, celo ne za Formozo, marveč za položaj in vpliv zapadnega sveta na Daljnem vzhodu. Nixon je še dostavil, da zaupa v ameriški narod, da bo ta spoznal ta položaj in nudil vso podporo Eisenhowerju, da uporabi silo za rešitev mednarodnih sporov.

Beirut. — Libanonska vlada je objavila poročilo, v katerem izraža zadovoljstvo, da je libanonski narod ugodno sprejel poziv za normalizacijo razmer v državi. V sporočilu je tudi rečeno, da bodo poglavar države, vlada in narod delali za okrepitev temeljev, na katerih sloni država, in za ohranitev neodvisnosti in suverenosti države, zasnovanih na enakosti in bratstvu vseh državljanov.

Buenos Aires. — V Cordobi je prišlo v preteklih dneh do spopadov med študenti, ki so proti izenačenju zasebnih šol z državnimi, in tistimi, ki odobravajo vladno politiko, kakor to narekuje Katoliška cerkev. Policija je pri spopadih streljala na demonstrante in jih več ranila. Mnogo pa je bilo aretiranih.

Nikosija. — Na sestanku 12 grških županov na Cipru so soglasno sprejeli resolucijo, v kateri brez pridržka odobravajo načrt etnarha Makariosa o neodvisnosti Cipra. Hkrati so zavrnili gladišče metropolita Kiprianosa, po katerem je Makariosov načrt nesprejemljiv.

Little Rock. — Na nedeljskem referendumu v Little Rocku o pripustitvi črnih otrok v skupne šole se je izreklo 19.460 ljudi proti in 7.565 za Little Rock, glavno mesto v zvezni državi Arkansas, v katerem vlada resno razlikovanje, ima okrog 40.000 volivcev, od tega več kot 30.000 belcev. Guverner zvezne države Virginije je ukazal, da je treba tudi v mestu Norfolkku ukiniti 6 nižjih in višjih gimnazij.

Rangun. — Predsednik burmanske vlade U Nu je pretekli teden sporočil po radiu, da izroča oblast generalu Ne Vinu, načelniku generalnega štaba burmanske vojske, ki je izvedla nekrvavi državni udar. Ne Vin je privolil prevzeti državniške posle. U Nu je v svojih izjavanjih še dodal, da bo zahteval sklicanje parlamenta za 28. oktobra, kjer bo sporočil odstop vlade.

Atlanta. — Guverner ameriške države Alabama je sporočil, da bodo proučili prošnje za pomilostitev ameriškega črnca Wilsona. Tega so obsodili na smrt, ker je bel ženski ukradel dolar in 95 centov. Guverner Alabama ima možnost, da spremenj smrtno kazen v dosmrtno ječo. Iz vseh delov sveta je dobil številne prošnje za pomilostitev in proteste proti smrtni obsodbi, ki so jo izrekli nad 55-letnim črncem.

Varšava. — Prvi sekretar poljske partije Gómulka je na posvetovanju prosvetnih delavcev v Varšavi izjavil, da bo treba reformirati šolstvo. Šolanje bodo prilagodili sedanjim in jutrišnjim potrebam socialistične izgradnje v deželi. Prosvetni organi imajo nalogo, da izdelajo čimprej vse potrebne podlage za reformo s tem, da bodo obvezno šolanje podaljšali za 2 leti, od sedanjih 7 na 9 let.

Johannesburg. — V središču za opazovanje umetnih satelitov blizu Johannesburga so sporočili, da se je vžgal najnovejši ameriški umetni satelit, ki so ga pretekli teden Američani izstrelili s pomočjo »Vanguard-raket«. Signale satelita so le nekaj krat ujeli, a so takoj utihnili. Satelit je bil dolg okoli pol metra in je tehtal 10 kg.

Tokio. — Silen tajfun nad Japonsko, posebno nad Jokohamo, je terjal 127 smrtnih žrtev. Divjal je s hitrostjo 100 milj na uro. 65 ljudi je povsem pogrešanih, 218 pa jih je bilo ranjenih. Kakih 400.000 ljudi je brez strehe. Poročajo, da je izginilo 32 ladij, 20 pa jih je nasedlo.

Predstavljamo knjige in avtorje knjižnega daru SPZ

V opisu letošnje zbirke knjižnega daru Slovenske prosvetne zveze prinašamo še opis zadnjih dveh knjig izmed šestih, ki jih bo obsegal knjižni dar in katerega bodo naročniki prejeli proti ceni 25 šil.

LEPO VEDENJE — Ta knjiga bo izpolnila željo mnogih ljudi, ki bi radi poznali oblike obnašanja v družbi in doma, med moškimi in žensko —, skratka, ki se hočejo tudi na zunaj vesti kot kulturni ljudje.

Poskrbi za branje ob zimskih večerih?

je. V naši družbi, ki stremi za tem, da je družbeni odnos človeka do človeka čim boljše, je še posebej potrebno, da se ta odnos kaže tudi v zunanjem obnašanju.

KOLENDAR SLOVENSKE KOROŠKE ZA LETO 1959 je posvečen 50-letnici Slovenske prosvetne zveze in bo zato prinesel opise njene zgodovine in zgodovine včlanjenih prosvetnih društev. Prav zaradi tega bo koledar dragocen za vsako slovensko družino. V njem bo srečala svoje

prednike, ki so budili ljudi k prosvetnemu delu in izobraževanju, ki so bili ustanovitelji in voditelji prosvetnih društev. Letošnji koledar bo torej ovekovečil tisti del naše zgodovine in preteklosti, ki doslej še ni bil nikjer podrobno opisan.

V koledarju pa tudi ne bo manjkalo člankov in razprav o sodobnih vprašanjih življenja koroških Slovencev. Nasprotno bo tudi na tem zelo bogat, kakor tudi na poročilih in opisih dogajanja v širnem svetu. Kakor vedno bo poskrbljeno tudi za leposlovje; njegovo vsebino pa bodo

po daljšem času spet zaključili nasveti za kmetovalce.

*

Slovenska prosvetna zveza je rok za zbiranje naročnikov podaljšala. S tem je ustregla želji odborov SPD, ki zaradi obilnega jesenskega dela še niso mogli obiskati vseh družin in jih povabiti k naročilu. S podaljšanjem roka pa tudi omogoča, da se za naročilo knjižnega daru odločijo tudi še tisti, ki se doslej še niso odločili.

Pohitite z naročili, ker se naročilo res izplača.

Nekaj misli o našem novem romanu

Anton Ingolič: Kje ste, Lamutovi?

Naslov tega Ingoličevega romana izraža v poudarjeni, rahlo simbolični obliki

Naroči knjižni dar Slovenske prosvetne zveze

osrednjo misel in pomen celotnega dela: skrb in žalost nad usodo slovenskih izse-

ljencev, ki jih je beda v domovini pred mnogimi leti pognala po svetu, kjer so se do danes porazgubili ali raztepli.

Novi Ingoličev roman zajema iz snovi, ki kljub svoji zanimivosti doslej v slovenski literaturi še ni bila deležna romanesne obdelave. »Kje ste, Lamutovi?« je obširna kronika o zgodah in nezgodah slovenske kmečkoruđarske družine, ki se mora kmalu po prvi svetovni vojni zaradi težkih življenjskih pogojev izseliti v Francijo. Najprej oče, nato sin in napo-

Knjižni dar obsega Koledar slovenske Koroške in 4 do 5 lepih knjig

sled še mati z ostalimi otroci, takšna je trnova pot te družine, ki je hkrati prispodoba za trnove poti mnogih izseljencev in mnogih življenjskih usod. V francoskih rudarskih rajonih doživlja družina Lamutovih skozi dvajset let vso težo gospodarskih in političnih prevratov pred drugo svetovno vojno, čezno gredo strahote vojne katastrofe, naposled pa jo čakajo še skrbi povojnih časov.

V tem širokem časovnem okviru je Ingolič nanizal vso pisano in zanimivo problematiko tedanjega časa: spopade s kapitalisti v slovenskih rudarskih revirih takoj po prvi vojni, žalostno nujno izseljenstva in njegove tegobe, politične in kulturne razmere med slovenskimi izseljenci v Franciji in Nemčiji, rast naprednega delavskega gibanja v Franciji in delež, ki so ga v njem imeli naši rojaki. Vrsta zanimivih poglavij v romanu slika nemško okupacijo in sodelovanje izseljencev v francoskem odporniškem gibanju. Delo se zaključuje s podobami njihovega vračanja v domovino in novih neprilik, s katerimi se je moralo delavstvo bojevati v povojni Franciji.

O vsem tem obsežnem dogajanju, ki

Kako dolgo bomo še čakali?

Sestavni del avstrijske Državne pogodbe z dne 15. maja 1955, ki je dne 30. junija 1955 tudi formalno začela veljati, je člen 7, kateri vsebuje določila o zaščiti slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji in se glasi:

§ 1. Avstrijski državljani slovenske in hrvaške manjšine na Koroškem, Gradiščanskem in Štajerskem uživajo iste pravice pod enakimi pogoji, kakor vsi drugi avstrijski državljani, vključno pravico do svojih lastnih organizacij, zborovanj in tiska v svojem lastnem jeziku.

§ 2. Avstrijski državljani slovenske in hrvaške manjšine na Koroškem, Gradiščanskem in Štajerskem imajo pravico do osnovnega pouka v slovenskem ali hrvaškem jeziku in do sorazmernega števila lastnih srednjih šol; v tej zvezi bodo šolski učni načrti pregledani in bo ustanovljen oddelek šolske nadzorne oblasti za slovenske in hrvaške šole.

§ 3. V upravnih in sodnih okrajih Koroške, Gradiščanske in Štajerske s slovenskim, hrvaškim ali mešanim prebivalstvom je slovenski ali hrvaški jezik dopuščен kot uradni jezik dodatno k nemškemu. V takih okrajih bodo označbe in napisi topografskega značaja prav tako v slovenščini ali hrvaščini kakor v nemščini.

§ 4. Avstrijski državljani slovenske in hrvaške manjšine na Koroškem, Gradiščanskem in Štajerskem so udeleženi v kulturnih, upravnih in sodnih ustanovah v teh pokrajinah pod enakimi pogoji kakor drugi avstrijski državljani.

§ 5. Dejavnost organizacij, ki merijo na to, da odvajajo hrvaškemu ali slovenskemu prebivalstvu njegov značaj in pravice kot manjšine, se mora prepovedati.

Na podlagi teh določil je bila do sedaj ustanovljena edino le Državna realna gimnazija za Slovence v Celovcu.

Vsa ostala določila so do danes ostala neuresničena! Koroški Slovenci vprašujemo: Kako dolgo bomo še čakali?

samo po sebi zajema dovršen kos polpretekle zgodovine, pripoveduje v Ingoličevem romanu glavni junak z neposredno in toplo človeško besedo. V njegovi pripovedi oživi osrednja tema romana: kako kmečka družina najprej z očetom, nato pa še s sinom preide v delavsko okolje in kako se preko prve generacije, ki se še ne znajde v delavskih pogojih, razvije z mladim rodом v nji duh proletarske samozvesti, solidarnosti in razrednega boja. Tej zgodbi daje Ingoličev roman s podobami družinskih usod, žalosti in veselja zanimivo in pretresljivo človeško čebeležje.

Z romanom »Kje ste, Lamutovi?« slavi pisatelj tudi dvojni jubilej: to je njegova petindvajseta knjiga, napisana v petdesetem letu pisateljevega življenja!

Celovško gledališče v sezoni 1958/59

Vse priprave za letošnjo gledališko sezono obetajo, da bo gledališko življenje v novi sezoni dokaj živahno in je pričakovati več obiska kot doslej. V izredno pester program je zajetih 9 oper, 8 operet in 19 dramskih del. Razen tega letos celovško gledališče razpolaga s stalnim opernim in posebnim kompletnim opernim ansambлом. Število obiskovalcev bodo brez dvoma močno povečali zelo ugodni abonmaji, predvsem za mladino, pa tudi za ostalo prebivalstvo mesta in okolice. Predviden je tudi poseben abonma za podeželje, v katerega so zajete 3 opere, 4 operete in 3 drame. Cena za vseh deset predstav znaša 200.—, 140.— ali pa 110.— šilingov, z ozirom na mesto, ki si ga posameznik izbere. K tem pocenjenim vstopnicam v okviru abonmaja pa pridejo še pocenjene vozovnice na avtobusih.

V novi gledališki sezoni so predvidene tudi posebne mladinske predstave dveh mladinskih del, in sicer Kästnerjev: »Emil in detektivi« ter Forsterjevo delo: »Robinson naj ne umre«.

V pretekli gledališki sezoni 1957/58 je bilo v Celovcu vsega skupaj 39 premier. Skupno je bilo 374 gledaliških predstav. Od tega je bilo 42 predstav izven Celovca. Šest predstav pa je bilo v Celovcu z gostovanjem tujih gledališč. Skupno je prisostvovalo gledališkim predstavam v pretekli sezoni 139.500 ljudi.

O posameznih uprizoritvah bomo v teku sezone še pisali in tudi opozarjali na razne uprizoritve, ki jih posebno priporočamo, da si jih ogledate.

Umetniška razstava koroških slikarjev

Postalo je že tradicionalno, da Združenje koroških slikarjev vsako jesen priredi kolektivno razstavo v Domu umetnosti v Celovcu. Tako je bila tudi pretekli teden v četrtek otvoritev letošnje kolektivne razstave. Namen razstave je, da omogoči umetnikom in umetniškemu narščaju, da na razstavi prikaže svoje umetnine širši množici. Razstava obsega 115 del — oljnatih slik, grafik, lesorezov, akvarelov in kipov — ki jih je posebna žirija izbrala iz številnih vposlanih umetniških del. Med številnimi imeni najrazličnejših koroških umetnikov smo zasledili tudi koroškega slovenskega umetnika Čebula. Značilno za to razstavo je, da je na njej zastopanih tudi precej žensk — umetnic, ki prav tako močno pridejo do izraza s svojo umetnostjo.

Razstava je vsekakor zanimiva in se jo splača ogledati, odprta je dnevno od 9. do 12. in od 15. do 18. ure, in sicer do 12. oktobra t. l. Razstavljena dela je možno tudi kupiti.

Dr. MIRT ZWITTER

Južna Tirolska — manjšinski problem Nemcev

(Ob desetletnici Italijansko-avstrijskega sporazuma v Parizu)

Prav tako vsestransko in široko je priznanje jezikovnih, kulturnih in narodnostnih pravic Nemcem s strani Nennijevih levih socialistov (PSI). Po njihovem mnenju je dolžnost demokratične Italije, da čimprej popravi nemški manjšini vso ji po fašizmu prizadeto škodo. Treba pa je predvsem odstraniti in izločiti vse še danes obstoječe nacionalistične težnje na obeh straneh. Enakopravnost Nemcev mora biti vsestranska in dejanska, ker je manjšina že kot taka ob enakih pogojih vedno na slabšem nasproti državni večini. Zato so upravičene in celo potrebne posebne zaščitne določbe in ukrepi, ki naj v resnici zavarujejo dejansko enakopravnost, obstoj in razvoj manjšine.

Socialisti odrekajo DC sposobnost za pošteno rešitev vprašanja, ker tudi na splošno ne spoštuje ustavnih načel in določb enakosti in enakopravnosti, marveč izvaja le z demokracijo prepletkano diktaturo. SVP je na dosedanjem razvoju najbolj skrivna, ker si deli z DC oblast v pokrajini in na Avtonomnem področju.

Rešitev je v izvajanju resnične demokracije. Predpogoj za njo pa je izločitev

ekstremistov in nacionalistov v obeh taborih. Tako je gledišče levih socialistov do vprašanja nemške manjšine tolmačil predvsem njen poslanec v bozenski pokrajini Arbanasich. Enako miselnost pa je ponovno dokazal tudi socialistični občinski svetnik mesta Bozen prof. Ragni. Pred široko javnostjo Italije pa zastopa to stališče razširjeni socialistični dnevnik »Avanti« z izdajo v Milanu in Rimu.

Končno je treba kot zanimiv pojav (ter brez dvoma kot posledico dolgodobnega posebnega zgodovinskega razvoja) Trentina omeniti še politično grupo, ki je s podporo in oporo v nemški SVP zastopala avtonomistične težnje med Italijani Trentina. Vendar je zaradi svojega očitnega sodelovanja z Nemci, ki se je izražalo že v imenu »Partito Popolare Trentino Tirolese« (PPTT)¹³² zgubila od štirih¹³³ poslancev, ki jih je

¹³² Pripomba: To je »Trentinska tirolska ljudska stranka«.

¹³³ Pripomba: Tri na listi PPTT ter eden od avtonomističnega gibanja ASAR (Associazione di Studi Autonomistici Regionali, glej Pripombo štev. 82!).

poslala v prvi Regionalni svet v volilnem razdobju 1948 do 1952, že pri naslednjih regionalnih volitvah kar tri. Od te dobe zastopa to smer separatističnih avtonomistov kot edini poslanec PPTT v Regionalnem svetu in Pokrajinskem zboru Trentina samo še dr. Enrico Pruner. Njegovo podpiranje avtonomističnih stremeljenj gre tako daleč, da očita italijanskim strankam pomanjkanje vsake dobre volje za rešitev vprašanja sožitja z Nemci. Nemcem pa prizna vso pravico do popolnoma samostojne samouprave Južne Tirolske, torej pokrajine Bozen, brez povezave s Trentinom. Poziva celo SVP, da odločno in neomajno vztraja na svojih zahtevah kot zaščitnik avtonomije proti vmešavanju centralnih oblasti. Njegova kritika

velja SVP samo v pravcu, da je zaradi »udeležbe na oblasti skupno z DC zamenjala in izdala pravo pot zavarovanja in izgradnje samouprave«. Tako je razumljivo, da edino tej politični skupini Italijanov izreka tisk in propaganda SVP celo priznanje!

Čeprav je bilo omenjeno, da številke volilnih rezultatov ne odražajo v celoti političnega pomena in vpliva posameznih strank, navajamo vendarle za lažjo presojo pomena orisanih stališč posameznih političnih skupin, pregled poslanskih mest v Pokrajinskih deželnih zborih bozenske in trentinske pokrajine, ki zbrana predstavljata Regionalni svet Avtonomnega področja, na osnovi regionalnih volitev dne 11. novembra 1956:

	Deželni zbor v Bozenu:	Deželni zbor v Tridentu:	Reg. svet:
SVP	15 poslancev	— poslancev	15 poslancev
DC	3 „	18 „	21 „
PSI	1 „	2 „	3 „
PSDI	1 „	2 „	3 „
PCI	1 „	1 „	2 „
MSI	1 „	1 „	2 „
PLJ	— „	1 „	1 „
PPTT	— „	1 „	1 „
	22 „	26 „	48 „

(Nadaljevanje sledi)

Starši, odločajte po vesti in odgovornosti

Brez dvoma so starši na jezikovno mešanem ozemlju postavljeni te dni pred veliko in odgovorno odločitvijo: Ali naj ustrežerje pritisku nacionalnih šovinistov in odpravijo svoje otroke v obveznih šolah od pouka slovenščine, ali pa vztrajajo na tem, da bo otrokom dana priložnost priučiti se obeh deželnih jezikov, kakor je pri nas pravično in za vse koristno. Vsi za dobro in mirno medsebojno sožitje med obema narodoma v deželi zaskrbljeni ljudje so prepričani, da nastoja z neodgovorno gonjo za iztrebljenje slovenščine iz šol prepad med slovensko in nemško govorečimi deželani še večji kot doslej. V našem listu smo že pogosto nakazali, da je z znanjem obeh jezikov dana najboljša možnost za medsebojno razumevanje, medsebojno spoštovanje in spoznavanje obeh kultur, kar vse vodi k trajni pomiritvi v deželi, k napredku in nemotenemu razvoju. Zakaj bi tudi pri nas ne korakali s časom, ko se toliko govori in piše ter prizadeva za združeno Evropo.

Pokažimo interes za takšna prizadevanja v malem. Trditev, da bi zaradi učenja obeh jezikov trpeli učni uspehi drugih predmetov, ne drži, kar lahko potrdijo vsi izkušeni učitelji. Na prizadetem ozemlju govori v predšolski dobi na podeželju večina otrok v domačem slovenskem narečju, tudi v družinah manj zavednih Slovencev, ki jih nekateri nazivajo »vindišarske« družine. Nesporno pedagoško mnenje je, da se je na podlagi dobrega znanja materinskega jezika mogoče tudi dodobra priučiti drugega jezika. Izkušnja kaže, da ostanejo v drugačnem primeru vse življenje razpoke v znanju lastnega ali drugega jezika. To velja za vse narodnosti. Koroški Slovenci hočemo, da se naučimo svojega pismenega jezika, hočemo pa tudi, da si osvojimo znanje nemščine, jezik naroda soseda. Staro, obrabljeno propagandno sredstvo proti potoku slovenščine v šolah, češ, da slovenski otroci itak z doma znajo slovensko ter se naj v šoli učijo le nemščine, je nesmiselna in tega propagandisti tudi sami ne verjamejo. Zakaj pa se Nemci v vseh šolah učijo nemščine in sicer veliko in temeljito? Brez znanja pismene nemščine bi se med seboj s svojimi zelo različnimi narečji še manj razumeli kakor Slovenci.

Znanje svojega pismenega jezika smatramo za naravno in pravično, znanje obeh deželnih jezikov pa tudi za pametno in koristno. Tudi za otroke zares nemško govorečih staršev ne more biti v škodo, če bodo razumeli jezik slovensko govorečih sodeželanov. Marsikateri uvidevni Nemci, posebno nekateri, ki delajo službo na jezikovno mešanem ozemlju, so izjavljali, da jim že žal, da ne obvladajo tudi slovenskega jezika, ki bi jim lahko koristil v službenem, poslovnem in tudi zasebnem življenju. Znano je, da iščejo trgovine in druga podjetja sodelavce, ki obvladajo oba deželna jezika. Znanje pismene slovenščine nudi nadalje možnost, da se je kmalu mogoče razumeti tudi z drugimi slovanskimi narodi, kar seve ni malo, ko se slovanski narodi v svetu vedno bolj uveljavljajo. Več jezikov znaš, toliko več veljaš!

Z izločenjem pouka slovenščine iz osnovnih in glavnih šol nam bi vzeli pravice, ki nam pripadajo kot narodnosti, ki živi na tej zemlji iz davne preteklosti, vzeli nam pravice, ki so zajamčene po državnih pogodbah in ustavi. Gonja proti slovenskemu pouku je zlonamerna, krivična, nasilna in nezakonita.

Kdo so povzročitelji nemira in te gornje v deželi? Ljudje, ki se od včeraj še niso povzpeli iz nacistične nadutosti, ki je dosegla svoj višek v dobi, ko so ukazovali: Kärntner, sprich deutsch! Kako ste si takrat želeli in s svojimi žrtvami doprinali svoj delež k temu, da je bilo nasilja konec. Po zlomu nacistične diktature so se nasilniki potuhnili, danes pa spet dvigajo glave, rovarijo protizakonito, nemoteno in nekaznovano. To je delo obnovljenega nacističnega duha in velenemškega šovinizma.

Starši, ali boste izpodrinjenju slovenščine iz obveznih šol ustregli in klonili? Te dni ste postavljeni pred vprašanja vesti, poštenosti in značaja, pa tudi poguma vaše samostojnosti. Metode, ki se jih

Šmihel nad Pliberkom

Minulo soboto se je vesela družica ženitovanjskih gostov zbrala pri Šercerju v Šmihelu in se udeležila srečnega življenjskega dogodka dveh mladih ljudi. Lojzka Kotnik, doma iz Dobrij pri Ravnah v Mežiški dolini, in Franci Černut, doma iz Loč, sta se poročila. Življenjska srečanja so včasih zanimiva in po naključju. Lojzka Kotnikova je bila pred nekaj leti čez zimo natakarka v znani Šercerjevi gostilni v Šmihelu. Mimogrede omenimo, da je Lojzka nečakinja znanega, žal že umrlega profesorja dr. Franceta Kotnika iz p. d. Jurčeve družine v Dobrih pri Ravnah. France pa je bil takrat nameščen pri Kmečko-gospodarski zadrugi v Pliberku in spoznala sta se. Nista pa se samo spoznala, temveč tudi ugotovila medsebojno naklonjenost, se vzljubila in ljubezen jima ni bila le utrinek plamena, temveč je ostala trajna. V soboto pa sta pred matičnim uradnikom še podpisala pogodbo o nerazdružljivi zvestobi za vse življenje.

Franci je medtem postal uradnik pri zvezni železnici. Kot obratni vodja skrbi na svojem položaju, da vlaki brezhibno, pravočasno in v redu vozijo. Ko mladima novoporočencema čestitamo želimo, da bi vozila tudi v srečnem družinskem vzdušju mnogo lepih let skozi življenje.

Toda tudi

v Pliberku

so gostje v soboto zvečer spraševali, kje je Cilka, ki se je prej v baru trudila za točilnico in stregla gostom. Gostje so jo radi imeli in če je bilo treba, je Cilka tudi rada zaplesala po zvokih glasbenega avtomata. Le dobro »poučeni krogi« so nekoliko vedeli, da se je zadnje tedne

Dve posebni razstavi v deželnem muzeju

V koroškem deželnem muzeju sta do 12. oktobra odprti dve posebni umetniški razstavi. Ljubitelji risbe si lahko ogledajo fino in nežno, s tujo besedo povedano subtilno risarsko umetnost znanega koroškega slikarja Marka Pernharta in pokrajinske akvarelne slike pred nedavnim umrlega umetniškega slikarja dr. Hellwiga Schmalza, ki se je povzpел kot samouk, torej avtodidakt, do izredne višine slikarske umetnosti.

Marko Pernhart, tudi Pernat, je bil rojen leta 1824 v Medgorjah pri Grabštanju, umrl pa je leta 1871 v Celovcu. Pernhart je bil koroški slovenski slikar. Študiral je v Münchenu ter je zaslovel z velikimi, docela realističnimi panoramami z Grossglocknerja, Triglava, Stola, Mangarta itd. Stremel je k resničnostnemu slikanju. Mnogo je slikal tudi na Kranjskem, na primer Savo pri Črnučah, Cerkniško jezero, Klanjsko jezero ob nevihti in še več. Lepo risbo je napravil tudi o Vrbskem jezeru.

Na Koroškem je narisal cele mape starih gradov in razvalin. Od teh risb je 197 razstavljenih v lepi razpredelbi po koroških

poslužujejo za objavljanje od slovenskega pouka, so nasilne ter izkoriščajo občutljive plati našega življa: gospodarski pritisk močnejšega nad socialno itak desetletja zapostavljenim ljudstvom ter vpliv in pritisk uradnih oseb so sredstva za preplašenje, strahovanje in beganje staršev.

So morda starši, ki v tem odločilnem vprašanju pod temi različnimi vplivi kolebajo, nihajo med dobrim in slabim. Te starše opominjamo na odgovornost in dolžnost do svojih otrok, na spoštovanje svojim slovenskim prednikom, na odgovornost pred zgodovino in končno še na dolžnost skupnosti slovensko govorečega ljudstva na Koroškem in vsega slovenskega naroda. Slovenski jezik je v deželi in pred oblastmi po smislu zakona in člena 7 Državne pogodbe, enakopraven in enakovreden, kakor nemški. Starši naj pokažejo pogum, močatost, značaj in tudi ponos. V mnogih primerih gre tudi za klavrne izgovore. Grdi izlivi zapoznelega nacističnega šovinizma ne smejo nikogar prestrašiti, saj smo preživeli in vztrajali že v vse hujših časih, dočim je nacizem propadel. Šovinizem ni več moderen, je

nekaj dogajalo. Bolj na tihem, zvedelo se je pa le, da se je Cilka poročila.

Njen mladi mož je Albert Čeron, po poklicu vrtnar, in kakor slišimo, bosta pričela s svojim obratom v Beljaku. Ko bosta gojila zelenjavo in cvetje, želimo, da bi jima bila z rožami nastlana tudi njuna skupna življenjska pot prav mnogo let! Čestitamo!

Grpiče

V častitljivi starosti 91 let je pred nedavnim umrl Franc Sluga v Grpičah. Blagi pokojnik je užival zaradi svoje vestnosti, marljivosti in zglednega značaja velik ugled in spoštovanje v okolici. Preživljal se je s trdim delom, počasi si je nabavil malo hišico, kjer si je ustanovil tudi družinsko življenje. Rodilo se mu je več otrok, za katere je vestno skrbel in ne samo za njih telesni razvoj in zdravje, temveč tudi za umski napredek in srčno kulturo. Zaradi tega so zrastle iz naraščaja brihtni in kulturni ljudje, koristni člani človeške družbe in slovenskega narodnega občestva na Koroškem. Pametna vzgoja beseda očeta in dobre matere ima velik vpliv ter rastejo iz kali lepe vzgoje klena zrna in spremljajo človeka vse življenje.

Pokojni Sluga je vse življenje dobro razumel bistvo in utrip slovenskega ljudstva na Koroškem in po svojih močeh pospeševal skupno nenehno borbo za naš narodni obstanek. Dojel je tudi narodno-osvobodilno borbo, ni stal ob strani, marveč je podpiral borbo za mir, pravico in lepše življenje. Lepo dejanje je storil tudi po vojni, ko je dal svoje prostore za razpolago, da so mrtve prekopane partizanske borbe položili na mrtvaški odet, preden so jih položili k trajnemu počitku na domačem pokopališču. Tiste dni je bilo

dolinah na omenjeni razstavi v deželnem muzeju. Risbe so produkt mojstrske tehnike umetnikove roke s svinčnikom. Reprodukcijska srednjeveške arhitekture gradov je izvedena točno in precizno, oblika je naravna in prijetna za oko. Okolje je narisal po naravi, deloma pa ga okrasil z bujno romantično fantazijo. Risbe imajo dokumentarno in domovinoznanstveno vrednost, ker ohranjajo prvotno in naravno arhitekturo gradov v srednjeveški dobi, kar s časom s prezidavanjem in razpadanjem izginja. Tudi v stoletju, odkar so risbe nastale, se je že veliko spremenilo.

Razstava dr. Hellwiga Schmalza prikazuje vrsto akvarelov. Akvarel je slikarska tehnika, pri kateri se barva s pomočjo vode veže s podlago. V razstavljenih delih je umetnik-amater z ljubeznijo povezan s čarobnimi, pestrimi in svojstvenimi pokrajinami koroške dežele, ki jih z mojstrsko naturalistiko prikazuje na platnu.

Razstava je zanimiv in obenem poučen prikaz umetnin dveh koroških mojstrov-slikarjev.

samo še potreben nekaterim, da se ohranijo na svojih položajih.

Pošten nemško govoreči sodeželan te bo spoštoval, če boš ostal značajan, sam pa boš imel najlepše notranje plačilo v zavesti, da nisi izdal ohranitev in pridobitev, za kar so se borili rodovi slovenskega ljudstva na Koroškem stoletja, tudi tvoji starši, ki morda že počivajo v hladni zemlji ter prav tako davni davni tvoji predniki. Največjo odgovornost pa nosijo starši pred svojimi otroci, da se ne bodo nekdanj njihovega jezika sramovali in lastne starše zatajili.

So na delu sile, ki se na vse kriplje prizadevajo, da napravijo z odstranitvijo pouka slovenščine iz šol kitajski zid med obema narodoma na Koroškem. Pametni starši in dobro misleči deželani pa želijo in smatrajo za umešno, da se obe narodnosti v deželi čimbolj zbližata, živita med seboj v miru in se medsebojno izpopolnjujeta z znanjem obeh deželnih jezikov.

Zato:

Odbijmo nezakoniti, škodljivi in krivični napad na dvojezično šolstvo na Koroškem!

Ne podpišimo nobenih objav!

v Slugovi hiši kakor v svetišču, ljudje so posuli oder s cvetjem in z množičnim obiskom počastili sklonjenih glav dragocene nepozabne žrtve, ki so darovale najdražje, svoja življenja za visoke ideale, da bi zavladal na svetu mir ter bi bilo človeštvo, med tem tudi naše težko preizkušeno ljudstvo, rešeno nacističnega nasilja.

Mnogo žalnih gostov je pokojnega Franca Sluga spremilo na njegovi zadnji poti in prisostvovalo pogrebnim svečanostim. Črna zemlja je zagrnila njegove telesne ostanke, spomin na zglednega pokojnika pa bo ostal med nami trajen. Žalujemo svojim izrekamo naše globoko sožalje!

Suha

Preteklo nedeljo so na Suhi s primerno slovesnostjo izročili svojemu namenu novo občinsko hišo z ustrežajočimi uradnimi prostori, sejno dvorano ter s stranskimi prostori. Med slavnostnimi gosti je župan Slamanig pozdravil deželnega svetnika Scheiberja, okrajnega glavarja dr. Wagnerja, deželnega poslanca Wita, računskega svetnika Pobeheima ter zastopnike sosednih občin.

Kakor znano, sta se občini Žvabek in Suha združili in že takrat so združenima občinama zagotovili pomoč za gradnjo občinske hiše. Skupni gradbeni stroški so znašali okoli 540.000 šilingov, ki jih je prispevala okrajna zveza za preskrbo iz virov mnogih občin. Ko so si slavnostni gosti in drugo občinstvo ogledali prostore, je bila v sejni dvorani slavnostna seja. Na seji so zapisali mlade državljane. Deželni svetnik Scheiber je ob tej priložnosti opozoril mlade ljudi, naj bodo v obmejnem ozemlju pošteni državljani.

Res, prav je, naj bodo v obmejnem ozemlju ljudje, ki bodo preželi duha, da bodo v jezikovno mešanem ozemlju novi ljudje, ki bodo sposobni živeti v dobrem prijateljstvu, miru in medsebojnem spoštovanju eden poleg drugega slovensko govoreči in nemško govoreči deželani. V našem kraju pa je vrlina državljana tudi v tem, da ostane zvest svojemu narodu in materinski besedi, zvestoba svojemu ljudstvu je stvar dobrega značaja. Narodno odpadništvo je izdajstvo in kdor je izdal iz rodu v rod posredovane dobrine in svetlinje, je kaj lahko pripravljen izdati tudi kaj več, državo. Saj smo to doživeli v polpretekli dobi, ko so bili v naših kra-

MATURANTJE!

Pri vpisovanju na visokih šolah in pri iskanju stanovanja na Dunaju vam pomagata in svetujeta **Klub koroških slovenskih akademikov na Dunaju** — Wien II, Taborstrasse 24 a.

jih prav narodni odpadniki med najhujšimi priganjači nacistične miselnosti, ki je pokopala prvo avstrijsko republiko. Morda je ta pripomba umešna prav sedaj, ko privadranim tujcem in velenemskim šovinistom pomagajo delati v naših krajih vznemirjenje in sovraštvo med obema narodoma tudi ljudje, ki so se izneverili svojemu lastnemu narodu. Tudi v našem kraju je potrebno znanje obeh deželnih jezikov, kakor to vedo vsi pametni ljudje. Znanje in sicer pravilno znanje slovenščine pa je koristno tudi zaradi bližnje državne meje.

Nova občinska hiša je lepa pridobitev za našo občino. Pereče vprašanje pa je vedno bolj izgradnja in poprava ceste, ki je slej ko prej v obupnem stanju, na kar smo v našem listu tudi že večkrat opozorili. Doslej se na tem področju še ni dosti storilo in kmetje kvarijo svoja vozila na luknjasti cesti, poleg tega je združen prevoz dobrin z večjo izgubo časa in večjimi stroški, ker je mogoče prevažati le manjše količine. Na to stanje so znova opozorili navzoče predstavnike in čas je da se iz takojimenovanega dopolnilnega programa tudi v tem kraju čimprej ukrene vse potrebno za lažji in boljši gospodarski razvoj in napredek.

KOLEDAR

Petek, 3. oktober: Terezija
Sobota, 4. oktober: Frančišek
Nedelja, 5. oktober: Placid
Ponedeljek, 6. oktober: Brunon
Torek, 7. oktober: Kr. R. v.
Sreda, 8. oktober: Brigita
Četrtek, 9. oktober: Janez

Leopold Suhodolčan:

SREBRNI KONJ

Matjažek je rad zahajal na sosedovo dvorišče. Od tam je navadno smuknil še k staji, v kateri se je vsak dan pasel bel konj. Naslonil se je na ograjo in ga brez besed občudoval. In vedno znova se je v njem zbudila želja, da bi se smel nekega dne povzpeti na njegov ponosni hrbet in pojezditi z njim po staji. Zgodilo se je že, da je belec dvignil glavo in ga zagledal. Z lahnimi koraki je pritekel k Matjažku in veselo prhnil vanj. Matjažek pa ga je pocukal za košato grivo, nakar se je belec spet vrnil k sočni travi.

Večkrat pa je Matjažek žalosten opazil, da sosedov Niko zelo grdo ravna s konjem. Za vsako malenkost ga oplazi z bičem. Ko se je nekega dne spet pripodil

v stajo in začel bičati nedolžnega belca, je Matjažek skočil čez ograjo. Pognal se je za brezsrčnim preganjalcem, akoravno je bil dosti močnejši od njega, in mu spretno iztrgal bič. Nato se je obrnil in brž stekel iz staje. Niko se je jezen pognal za njim, toda Matjažek je bil hitrejši. Tekel je vse do reke. Tam je vrgel bič v deroče valove.

Proti večeru je Matjažek pisal domačo nalogo. Nenadoma je zunaj zarezgetal konj. Matjažek je planil k oknu. Ni mogel verjeti, da vidi konja, ki ga je maloprej rešil pred bičem. Belec je vabeče prikimaval z glavo in prijazen kopal s prednjo nogo po mehkih tleh. Matjažek se je ojunail, zlezal na okensko polico

in se od tam spustil na konjev hrbet. Ta je precej nato odkorakal čez dvorišče, od tam na zeleni travnik, pa pohitel s prožnimi koraki po stezi vse do reke. Matjažek je s srečnimi očmi pogledoval okrog sebe. Pri reki sta za trenutek obstala, zatem pa se vrnila po isti poti. Belec se je spet postavil k oknu, Matjažek je stopil na polico, zdrsnil v sobo, nato pa hvaležno pomahal belcu, misleč: »Hvala, belko! In na svidenje!«

In res se je belec naslednji dan znova prikazal. Spet sta prejezdila isto pot. Matjažek je preživljal srečne dni. Ves dan je čakal samo na trenutek, ko bo pod oknom zaslišal kopita. Ponoči je sanjal o konju, divje jezdil z njim čez prostrana polja in pogumno skakal čez globoke prepade. V njegovih sanjah je bil konj še bolj bel, v sanjah je bil srebrn.

Peti dan po tistem dogodku pa je Matjažek zaman čakal na konja. Ni ga bilo. Zbegano se je spraševal: »Ga odslej sploh ne bo več? Sem ga morda s čim užalil? So ga prodali? Je zbolel?«

Pohitel je k sosedu. Previdno je pocukal skozi okno v hlev. Belec je živ in zdrav stal pred jaslami in zadovoljno večerjal. Torej se mu ni nič zgodilo. Zato je bil Matjažek še bolj potr. Ko se je vračal domov, si je govoril: »Nekaj sem zakrivil, da ga danes ni bilo. Prav gotovo sem nekaj zakrivil. Morda pa danes nisem

storil dobrega dela, kakor tistikrat, ko sem rešil belca... Zdi se mi, da ga prav zato ni bilo...«

Že naslednji dan se je Matjažku ponudila prilika, da se izkaže. Ko se je vračal iz šole, je dohitel staro, ki je vlekla v breg težko naložen voziček. Precej se je odločil, da ji pomaga. In glej. Proti večeru je belec spet veselo zarezgetal pod njegovim oknom. Takoj ga je zahajal in objel njegov lepi, srebrni vrat.

Odslej je Matjažek vsak dan naredil kaj dobrega. Skrbno je pazil, da ni kar tako zapravil dragocenega dne.

In ko bo dorasel in srebrnega konja ne bo več pod njegovo okno, se bo zvečer, preden bo legel, še vedno vprašal: »Ali sem danes storil kakšno dobro delo? Ali sem preživel ploden dan?«

ZORO ZORIN:

Teliček in psiček

Teliček se je prav na široko ustopil pred majhnega psička in ga zviška vprašal:

»Povej mi no, ti malo ščene, zakaj te ima naš gospodar tako rad? Vedno te kliče k sebi, boža te in hvali, čeprav bi te moral za tvoje večno lajanje obrcati. Zame pa se niti ne zmeni. Daj, povej hitro!«

Psičku niso bile prav nič všeč take zadržane besede, zato si je mislil: Ne bi bilo napak, če se s temle bahavim teličkom nekoliko poigram. Na glas pa je dejal:

»To ni prav nič posebnega. Gospodarju na primer zelo ugaja, kadar skačem čez onile plot. Glej, takole!« In lahkočno se je pognal čez plot.

Teliček je zadovoljno vzkliknil:

»Samo to! To pa res ni nič težkega. Če ti lahko napraviš kaj takega, ko te vendar nikjer nič ni, bo zame igrača. Poskusimo!«

Vzel si je precejšen zalet in na vso moč zdrvel, tako da je plot pod njegovim navalom zahreščal in se prevrnil, nanj pa je padel pogumni teliček.

Stokajoč se je z muko pobral in si lizal obtočen smrček, izgledal je zelo klavarno. Zasmilil se je celo psičku in prijateljsko mu je svetoval:

»Drugič pa nikar ne misli, da lahko napraviš vse kot jaz, samo zato, ker si večji.«

Uganka

Od cveta do cveta,
ves dan se spreleta
in pridno ves čas
dela za nas.

(Čebela)

ŽABA

Dva dečka sta šla po cesti preko polja. Okrog njiju je zorelo žito. Po obmejkih je dišala trava. Za žitom se je oglašala prepelica. Pod oblaki je žvrgolel škrlanček. Dečka sta bila vesela lepega jutra.

Zdajci sta opazila, da po kolovozu nekaj leze.

»Žaba!« je zaklical eden. »Pobijva jo.«

Drugi je pobral kamen, da bi vrgel v žabo. Vtem je za njima zaropotal voz. »Počakaj,« je rekel prvi deček, »naj gre kolo čeznjo.«

Stari belec je peljal zvrhan voz detelje. Ko je prišel do dečkov, se je ustavil. Še bolj je sklonil glavo in si ogledal žabo. Potem je potegnil in se ognil na levo stran. Za konjem se je ognil tudi voz in kolo se žabe ni dotaknilo.

»Si videl?« je potihem vprašal prvi deček.

»Sem,« je odgovoril drugi in vrgel kamen proč. Nato sta odšla proti domu in precej dolgo nista nič govorila.

Trije lovci modrijani

Živel so trije lovci modrijani z dolgi mi bradami. Nekoč so se domenili, da pojdejo skupaj na lov. Dolgo so lovili, a nič ujeli. Utrudili so se, legli pod neko drevo in zaspali.

Mimo je prišel neki krojač. Ko je zagledal tri speče lovce bradače, se je hotel z njimi pošaliti. Vzel je škarje, jim postrigel brade in šel dalje.

Ko so se lovci naspali, so se zbudili in se spogledali.

»Hej, ali smo to mi? se je zavzel prvi.

»Menda smo mi,« je rekel drugi.

»Če smo mi, kje so pa naše brade?« je vprašal tretji.

Zopet so se spogledali in prvi izmed njih je rekel:

»Nekdo nam je ukradel brade. Hitro, da ga ulovimo!«

In vsi trije so stekli loviti tatu.

Naleteli so na veliko bučo, kakršne še niso videli. Obstopili so jo in si jo ogledovali.

»Glejte, glejte, kakšno velikansko jajce!« so vzkliknili vsi trije.

»Od kamele je,« je menil najmodrejši.

»Dajmo, izvalimo iz njega majhno kamelo.«

»Kako?«

»Čepimo na njem kot kokoš, zdaj prvi, zdaj drugi, zdaj tretji, dokler se ne izvali kamelica. Ta bo zrasla v kamelo, ki jo bomo prodali. Kamela je draga žival, to bo denarja!«

Trije lovci modrijani so bili s tem zadovoljni. Zaporedno so čepeli na buči. Tretjemu je spodrsnilo, brcnil je v bučo, buča je zletela v grm, iz grma pa zajec, ki se je zbudil iz spanja.

»Kamelica se je izvalila,« so zavpili lovci. »Za njo, da jo ujamemo!«

In so tekli za zajcem, zajec pa v gozd, v hipu so ga izgubili izpred oči.

Lovci so se popraskali za ušesi.

»Kaj naj storimo?« so se vprašali.

Sklenili so, da posekajo gozd in ujamajo kamelico.

Mimo je prijezdil neki popotnik.

»Kaj delate?« jih je vprašal.

»Saj vidiš. Gozd sekamo.«

»Pa zakaj?«

»Da ulovimo kamelo.«

Popotnik se je nasmehnil. Koj je razumel, kakšni modrijani so ti trije možje.

Eden izmed njih je rekel:

»Povej nam, katera sekira bi najhitreje posekala gozd.«

»Vrzite sekire v mojo bisago,« je odgovoril popotnik. »Tista, ki jo bo pretrgala in padla na tla, je najboljša. S tisto sekajte.«

Lovci so ga ubogali. Zmetali so sekire v njegovo bisago, on pa je skočil na konja in naglo odjezdil.

Modrijani so zavpili:

»Hej, daj nam sekire nazaj!«

Ucvrli so jo za popotnikom, da ga ujamemo. Še danes ga lovijo, a ga ne morejo ujeti.

Bolgarska pripovedka
France Bevk

Kje ste, Lamutovi?

Anton Ingolič

Tisto pomlad, drugo po prvi svetovni vojni, sem spoznal, da življenje ni tako preprosta stvar, kakor sem mislil dotlej. Poznal sem že lakoto in žejo, videl sem, da so na svetu ljudje, ki imajo vsega v izobilju in se jim godi dobro, še več pa je takih, ki živijo v pomanjkanju, v takšnem, kakor smo živeli pri nas doma, in v še hujšem. Tudi sem že vedel, kaj je delo, težko delo na strmi, slabo rodovitni zemlji. No, in še marsikaj mi je bilo znano, čeprav sem bil še paglavček in sem malo pred pomladjo izpolnil šele dvanajsto leto. Toda tisto pomlad se mi je življenje razkrilo še z druge strani. Spoznal sem, da ni dovolj, če je človek sit, oblečen in ima primerno delo, ne, potrebno je še nekaj drugega.

Z materjo sva stala pred kočo; jaz sem bil na pragu vsega časa, kar se je oče odpravljal z doma in se slednjič le spustil po sadovnjaku navzdol, mati je stopila na prag šele tisti trenutek, ko se je oče izgubil v Podmenikov gozd.

»Si je le premislil,« je rekla z olajšanjem in se ozrla proti kolarnici. Čelo, ki

ga je grbančila že vse zadnje dni, se ji je zjasnilo.

»Niso si premislili,« sem rekel, »so že v gozdu.«

Materino čelo se je spet pomračilo.

»Nesreča, to bo nesreča za nas!«

»Zakaj nesreča?«

Zares nisem razumel, kakšna nesreča naj bi bil za nas očetov odhod v rudnik. Kar se je oče pretekle jeseni vrnil iz ruskega ujetništva, ni bilo tarnanju ne konca ne kraja. Slabo smo živeli, še slabše kakor med vojno. Kruha ni bilo niti vsako nedeljo, meso smo imeli zadnjič na mizi za veliko noč, če si je dedek zaželel kozarec vina, je mati skorajda planila v jok, še mleka za Štefko nismo imeli vsak dan. »Moral si bomo najti delo spodaj v rudniku,« je začel oče vsak teden znova. »V kakšnem rudniku le!« ga je zavrnila mati. »Pojdi gor na Motnik, spet podiraj jo.« »Rekel sem že, da na Motnik ne bom hodil,« je oče ostro zavrnil mater, »h kmetom sploh ne grem več. Delaš kot črna živina, pa ti še jesti ne dajo, a na denar čakaš mesece in mesece. V rudnik pojdem!« »Ne, v rudnik ne boš hodil! Le poglej jih, ki so šli v jamo! Petrač si je zlo mil nogo in zdaj ni za delo ne v rudniku ne doma, Pirnat se je zapil, Lukman vse, kar zasluži, zajé, Pukl...« »Samo da me vzamejo! Že pred vojno bi bil moral iti med knape! Koliko manj bi se bili ubijali s to prekleto zemljo!« »Ne kolni, zemlja

je dobra, samo da je mi imamo premalo!« Tako in podobno sta se grizla. Navadno se je pritaknil še dedek. »Bognasvaruj, Luka, samo v jamo ne, sin moj, samo v jamo ne!« je zatarnal, kakor da oče sili živ v grob. Bil sem toliko na materini kolikor na očetovi strani, saj se mi je zdelo, da sta imela prav oba. Naša koča ni bila velika, tudi ni bila več nova. Na pol je bila zidana, na pol lesena, krita pa s slamo, toda sadno drevje okoli nje jo je poleti varovalo pred preveliko vročino, pozimi pa pred hladnimi vetrovi. Pod sadovnjakom, kakor smo imenovali naših pet jablan, tri hruške, dve slivi in dve češnji, je ležala naša njiva, to se pravi šest kratkih, kot locen napetih ogonov. Dalje spodaj so se po položni rebri razgrinjale rodovitne Plevnikove njive, od koder sem prenekaterikrat prinesel koruzni strok, še dalje spodaj se je vlekel vse do Podloga Podmenikov gozd, kamor sem hodil nabirati gobe, jagode in borovnice, a tudi hosto. Sploh se mi je ta gozd zdel bolj naš kakor Podmenikov; če bi v gozdu rastel krompir ali zorela pšenica, bi gotovo spodaj tudi kopali in želi. Takoj pod gozdom se je začel Podlog, najprej take koče, kakor je bila naša, potem trdne kmetije, cerkev in šola, spet nekaj hiš, potem pa rudarska kolonija: sive hiše, druga drugi podobne, in tam za hribom visok stolp s kolesom na vrhu. Stolpa ni bilo videti s Strmca, z našega vrha, vendar sem ga

vselej, kadar sem pogledal navzdol, kljub temu videl, le tega nisem vedel, ali se kolo takrat vrti ali stoji. Še dalje za hribom, za Zavrhom, je izmed čudno razpoteženih sivih stavb moel v zrak sila visok, črn dimnik. Tudi dimnika ni bilo videti, videl se je le dim, ki se je ob lepih dnevih dvigal prav do neba, v meglenih jesenskih dneh pa se razlezel po kotlini in pokril malodane ves Podlog s cerkvijo vred. Na rebreh nad Podlogom so se spodaj med sadovnjaki skrivale mogočne kmetije, nad njimi pa se postrani pašniki prehajali v temnozelene smrekove gozdove. Do kmetij po bregeh, kakor tudi do naše koče ni segel dim. Dedek in mati sta imela prav: nikjer ni bilo toliko sonca kot pri nas na Strmci, od nikoder ni bilo lepšega razgleda. Toda pritrditi sem moral tudi očetu: rudar je vendar nekaj drugega kot kočar in težak pri Plevniku, Podmeniku in drugih kmetih na Strmci in Motniku nad njim. Kako se ob nedeljah postavljajo spodaj pred cerkvijo, kako zvonijo z deseticami v žepih in se igrajo s srebrnimi verižicami na telovnikih! Tudi delo v jami mora biti nekaj posebnega. Riješ kot krt pod zemljo, koplješ in koplješ pa spravljaš na dan lesketajoči se črni premog. Gruša tega črnega kuriva razžari peč bolj kakor naročje polen! Ob uri odideš na delo, ob uri se vračaš, pri delu te ne moti, če zunaj žge sonce ali drevje poka od mraza, v jami je, kakor pravijo, zme-

Krompir za molznice

Krmenje krompirja molznicam na splošno ni v navadi, ker se kmetovalci boje prebavnih motenj, ki jih krompir pri kravah kaj rad povzroča. Strah pred prebavnimi motnjami pa ni upravičen, če krompir pravilno krmimo. Nasprotno! Z njim lahko dosežemo velike uspehe čisto brez nevarnosti, da bi živali zbolele.

Že zdavnaj so opazili, da krmljenje večjih količin krompirja povzroča driskavost, pa naj bo krompir surov, kuhan, parjen ali siliran. Zato so včasih priporočali, da naj živinorejci krmijo goveji živin največ 18 kg krompirja na dan. Čeprav je krompir prav tako prebavljiv kot koruzna silaža in ima pogosto celo nekaj več hranilnih snovi, vendar ob večjih količinah molznost pade in se tolščoba mleka zmanjša. Samo manjše količine krompirja kot dopolnilni obrok ne povzroča teh pojavov. Medtem ko prašičem ne smemo krmiti surovega krompirja, ga goveja živina — zopet v manjših količinah — prav tako dobro izkorišča kot parjenega ali kuhanega. Pri vsem tem je važno, da količina krompirja v enem obroku ne presega 5 kg in da je obrok uravnotežen glede škrobne vrednosti in prebavljivih beljakovin. Krompir je namreč predvsem škrobna krma in je zato treba ob njem več oljnih tropin, dobrega deteljnega sena in podobnega. Poleg tega je treba dodajati takemu obroku nekaj več rudnin, ki jih vsebuje krompir zelo malo.

To so priporočila, ki jih naprednejši živinorejci že poznajo. Vendar pa taka rešitev ni uporabna za kraje, koder pride lajo veliko krompirja, saj je običajno več krompirja na zalogi, kot biga na ta način mogli pokrmili. Z vztrajnim opazovanjem in s številnimi poizkusi je vendarle uspelo strokovnjakom, da so našli primeren način, kako pripravljati krompir in z njim krmiti krave molznice.

Podlaga temu načinu je mešanje krompirja, ko ga siliramo, s senom ali z uvelim otavičem. Če siliramo dovolj zgodaj jeseni, tedaj je vsekakor primernejši drugi način, kajti tako najbolje izkoristimo

otavič in včasih tudi zadnji odkos detelje ali lucerne. Sušenje je v tem času težje, vendar toliko toplote in sonca še lahko ujamemo, da travo ali deteljo na pol posušimo. Tako osušeni otavič nato zremo na slamoreznici, kot režemo ostalo silažo. Siliramo ga skupaj s krompirjem, in sicer dajemo na en del parjenega krompirja del osušenega otaviča. Pri tem moramo gledati, da krompir z otavičem dobro premešamo.

Če smo s siliranjem krompirja zakasneli, imamo pri roki drugačno rešitev: namesto osušenega ali uvelega otaviča lahko uporabimo seno. Seveda naj bi bilo to seno čimboljše — sladko, mlado košeno, lepo pospravljeno; tudi detelja in lucerna ga lahko zamenjata. Prav tako kot otavič, tudi to seno zremo na slamorez-

nici in ga mešamo s krompirjem, le da dajemo na tri dele krompirja en del sena. Če nam zmanjka otaviča, lahko seveda v isti silos dajemo oboje v navadnem razmerju.

Tako pripravljena silaža ima poleg že naštetih prednosti še to, da je prijetnega vonja in ni prekisla. Seno ali uvela trava vpije toliko tekočine, da so izgube veliko manjše kot pri običajnem načinu siliranja in je zato tudi hranilna vrednost take silaže večja. Molznicam jo krmimo na dan 20 do 30 kg razen sena in močnih krmil, brez skrbi, da bi pri tem nastale prebavne motnje ali da bi zgubile mleko in bi se v mleku zmanjšala tolšča. Prav je, da krmimo vselej po molži, tako, kot je pravilno za ostale vrste silaže, ker se mleko sicer lahko navzame duha.

Ob stiskanju sadja

Zadnjič smo na tem mestu govorili o pripravi na prešanje. Danes pa nekaj najvažnejših pripomb k prešanju samemu.

Za dober sadjevec — in takega hočemo pridelati — je predvsem važno, da je sadje zrelo. Sadjevec iz nezrelega sadja se ne drži dolgo; sadjevec iz preveč zrelega sadja pa se ne očisti in ostane moten. Tudi tak sadjevec je nestanovit.

Priporočljivo je, da za sadjevec sadje mešamo. To zahteva že narava naše sadne proizvodnje, ko imamo tako jabolke kakor hruške. Kisla jabolka mešamo s sladkimi jabolki in hruškami, sladka jabolka pa s trpkimi hruškami. Tako bo potem sadjevec izenačen in ne bo vdaril v nogo, če ga bomo poleti pili.

Za prešanje sadje z dreves le otresemo, ne smemo ga pa klatiti. Zrelo sadje že pri otrešanju rado pade z drevja. Gnilo in nagnito sadje pred prešanjem odstranimo. Preden sadje meljemo, je priporočljivo, da ga operemo. Da mora biti voda čista in da ne smemo prati celo popoldne v eni in isti vodi, se razume samo po sebi.

Oprano sadje takoj meljemo in stiskamo, vendar moramo prej — če par dni nismo prešli — mlin in kad pod njim ter stiskalnice in vse druge pripomočke temeljito oplakniti z mrzlo vodo. Za prenašanje in zlivanje sadjevca v sod rabimo samo leseno posodo, morda še emajlirano, ki pa ne sme biti okrušana. Najbolje je, da teče sadjevec od stiskalnice preko cedila po gumijastih ceveh naravnost v sod.

Iztisnjene tropine ne mečemo na kup blizu stiskalnice, temveč jih spravimo čim prej in čim dalj stran. To je ravno tako potrebno, kakor pranje mlina, stiskalnice in ostale posode takoj po prešanju. Tako bo-

mo sadjevec v največji meri obvarovali pred škodljivimi bakterijami in očetnimi glivicami, ki povzročajo nepravilno kipeenje in slab okus, na pomlad, ko postane topleje, pa kisanje sadjevca.

S sadjevcem napolnjeni sod zabijemo s kipelno veho, ki jo lahko sami napravimo. Običajno veho po dolžini preluknjamo, v luknje pa vtaknemo gumijasto cev, ki jo speljemo v stekleno posodo z vodo. Skozi cev bo pri kipenju odhajala ogljikova kislina, v vodi bomo opazovali potek kipeanja, istočasno pa bo voda preprečila, da bi v sod uhajal zrak s kvarnimi bakterijami, ki jih je vsaka klet polna.

Če pustimo sadjevec kipeti s kipelno veho, soda ne smemo napolniti do vrha, temveč samo do devet desetih. — O ravnanju s sadjevcem med kipeanjem pa drugič več.

Po čem je letos plemenska živina?

Na letošnjih prvih jesenskih plemenskih sejmih smo registrirali naslednje ponudbo in naslednje cene:

Pincgavsko govedo: Na sejmu za krave in telice 5. septembra in na zad-

biki IIB	S 15.000.—
IIIA	S 8.000.—
IIIB	S 6.000.—
Krave	S 6.300.— do 6.800.—

V Maishofen pa je 11. septembra 17 bikov doseglo ceno 4.300 do 11.600, 62 krav 5.500 do 6.900, 49 telic pa 4.400 do 7.700 šil.

Marijadvorsko govedo: Na sejmu v Št. Vidu ob Glini 12. septembra so bile dosežene naslednje povprečne cene:

Število prašičev narašča

Pri drugem četrletnem štetju so 3. junija t. l. naštelj v državi 2.577.640 prašičev, kar je za 3,2 % več kakor istega dne leta 1957. Največji številčni porast so zaznamovali pri mladih prašičih (tekačih) in sicer za 6,2 %. Temu nasproti je bilo število brijih svinj za 5,1 % nižje.

Po zveznih deželah je bil porast najmanjši na Koroškem (0,6 %), največji pa na Dunaju in na Zg. Avstrijskem. Že zato in ker število prašičev tudi na Nižjem Avstrijskem vedno narašča, se nam Dunaj kot tržišče za naše pitance čedalje bolj odmika.

V svetovnem merilu bo proizvodnja prašičev v letu 1958 dosegla 38,5 milijarde funtov. Leta 1955 je znašala 35,4 milijarde funtov, v povprečju 1934 do 1938 pa komaj 28,5 milijarde. Naglo narašča število prašičev predvsem v Angliji in Nemčiji, ki v zadnjem času uvaža le še 3 % za prehrano svojega prebivalstva potrebnih prašičev.

Kakor izgleda, je treba po krizi v mlečnem gospodarstvu kmalu računati s krizo v prašičereji.

Žrebeta — letniki imajo dobro ceno

Na sejmu žrebet-letnikov dne 10. sept. v Maishofen je bilo prodanih 110 letnikov. Cena je nihala med 3.700 in 15.000 šil. S povprečjem 5.400 šil. je bila za 530 šil. boljše od lanske, nasproti letu 1956 pa se je zboljšala za 1.560 šil.

Plemenski sejem v Trgu

Pincgavska živinorejska zveza za Koroško in Vzhodno Tirolsko bo ime'a v četrtek 9. oktobra 1958 ob 9.30 uri v Trgu (Feldkirchen) svoj 115. plemenski sejem. Na sejmu bo prignanih 110 bikov ter 40 krav in telic.

Ce se govedo na paši zagolsne...

V jeseni, ko dozori sadje, ko izkopljemo krompir in pobremo z njiv peso in repo, se prav rado pripeti, da kakšnemu govedu običi zavžiti sadež v požiralniku. Navadno se to pripeti, če ležijo sadeži na kupu, pa je prišla živina do njih. Če jo pri tem zalotimo, se prestraši in sadež požre, ne da bi ga pregriznila. Sadež potem običajno običi v požiralniku. V takem primeru pokličimo čimprej živinozdravnika. Nikakor pa ne poskušajmo sami bezati s kakšno cevjo ali celo palico, da bi ga spravili naprej. Nevarno je namreč, da požiralnik poškodujemo ali prederemo.

rom enako toplo, tako toplo, da so mnogi rudarji v samih hlačah in coklah. In če očeta bolj veseli delo v rudniku kot v gozdu ali na njivi, če bo spodaj več zaslužil, zakaj ne bi šel?

»Zakaj nesreča?« sem vprašal še enkrat, ker je mati še vedno molče in jezno gledala dol v gozd.

»Vsak dan se pripeti kaka nesreča, temu zmečka roko, onemu nogo, tudi mrtve so že prinesli iz jame. To je eno. Drugo je oemslja, ki jo imamo v nakemu. Kdo jo bo zdeluževal? Ne vidiš, kajna sem jaz?« Pogledal sem po materi. Šele tedaj sem videl njen napeti trebuh. Naglo sem povzel oči, mati pa je rekla z zamišljenim glasom: »Ni samo to. Je še nekaj, česar ti ne razumeš. Razumel boš, ko boš večji. Tedaj... bo prepozno.«

Umaknila se je v kočo.

Kaj je tisto, česar ne razumem, a ko bom razumel, bo prepozno?

To je bil prvi črv, ki je začel glodati v meni. Ne da dotlej ne bi bil imel skrbi, imel sem jih, a dotedanje, čeprav so se mi na prvi pogled zdele hude, so navadno že čez noč skupnele. Vznemiril me je na primer stolp spodaj v Podlogu. »Dedek, čemu služi tistile stolp?« sem vprašal, ko sem ga prvič zagledal s poti na Motnik. »Kateri stolp?« se je dedek delal nevednega. »Tisti tam!« sem zaklical ves iz sebe in pokazal navzdol. »Bolje, da ga ne bi bilo, da ne bi nikoli vedel zanj.« Za-

kaj? »Tam spuščajo ljudi pod zemljo, sto, dve sto metrov globoko.« »Kaj delajo ljudje tako globoko pod zemljo?« »Kaj? Kopljejo, premog kopljejo.« »Premog? Kaj pa je to: premog?« Šlo je še dalje, dokler ni bilo dedku dovolj. »Jeseni boš šel v šolo, tam ti bodo povedali več. Še prehitro boš zvedel, koliko ljudi je požrl tisti stolp.« Seveda nisem čakal do jeseni, takoj v nedeljo sem jo od maše mahnil k stolpu in si ga natančno ogledal. Najbolj sem se čudil kolesu. Stalo je pri miru, nenaenkrat pa se zavrtelo; vrtelo se je huje in huje, se ustavilo za kratek čas in se začelo vrteti v nasprotno smer. Stal sem pod njim in zijal vanj z odprtimi očmi in usti. Čez čas sem zagledal moške, ki so prihajali iz sive stavbe ob stolpu, bili so umazani, potni in vsak je imel svetilko.

»Stric,« sem nagovoril tretjega ali četrtega, »zakaj se vrti tistole kolo?« Ni mi odgovoril, samo zamahnil je s črno roko in šel dalje, njegov spremljevalec, še fant, pa se je zasmejal. »Če si od tod doma, boš še prehitro zvedel. Kajne, Matija?« Sedmi ali osmi mi je le razložil. Pri tistem stolpu, šahtu, torej spuščajo rudarje v jamo in jih spet vlačijo na prosto, a tudi premog spravljajo na dan. Kako je tam spodaj, me takrat še ni zanimalo. Pozneje sem povpraševal tudi po tem.

Tako sem odkrival skrivnost za skrivnostjo, toda te, ki mi jo je naložila tiste-

ga jutra mati, tako sem čutil, se ne bom mogel rešiti tako zlahka.

Opravil sem, kar mi je bilo opraviti pred šolo: očistil Rogačo in njeno stajico, izpustil kokoši, natrgal zajcem trave, prinesel materi vode in smuknil mimogrede še v sobo ter potegnil Štefko iz postelje. V šoli sem poslušal samo na pol. Nisem bil med najboljšimi učenci, a tudi ne med najslabšimi; če bi bil bolje oblečen, bi bil gotovo dosegel boljši uspeh. Revščina je huda stvar. Ne samo da te drugi zrinejo v zadnje vrste, tudi sam nimaš prave volje, da bi se preril v ospredje. Zdaj te je sram, ker si bos, drugi pa so obuti, in ker imaš upadla lica, drugim pa lica kar rde, zdaj ti kruli v želodcu in te opominja, da je minilo že precej časa, kar si se najedel do siteda, zdaj spet ne prideš do veljave, ker se bojiš, da se bodo tvoji besedi smejali. Vendar se ni zgodilo, da bi bil povedal narobe, kar sem bil vprašan. Če ni šlo v prvih vrstah, kjer so sedeli uradniški in kmečki sinovi, je učiteljica, visoka, zopna ženska, pokazala k nam v zadnje klopi, kjer smo sedeli kočarski in rudarski otroci. »Marko, povej ti!« Vstal sem in povedal. »Če ve Lamut s Strmca, zakaj ne bi vedeli tudi drugi?« To je bilo namesto pohvale. Tisti dan je učiteljica zaman pogledovala v zadnjo klop. Prvič ni rekla besede, drugič me je oplazila s šibo po hrbtu. »Lamut, ali spiš?«

Medtem ko sem popoldne z Rogačo iskal

ob kolovozu na Motnik šope detelje, sem ves čas pogledoval dol na rudniške zgradbe, na šaht in na dim, ki je izza Zavrha rastel kot črn steber v sinje nebo. Nisem videl razcvetenih sliv in zgodnjih češenj na našem sadovnjaku in tudi ne po rebri nad Podlogom in med hišami v sami vasi, nisem slišal iz meje ptičjega petja, ne udarcev drvarskih sekir iz gozdov naokoli, strmel sem na spodnji konec podloške dolinice, skušajoč si predstaviti očeta, kako nekje neznansko globoko staseja kramp v premog, ki ga nekaj let starejši fant kot jaz nalaga na vozičke, te vozičke pa kolo, ki se je, kakor se mi je zdelo, vrtelo neprestano, vlačil iz zemlje. Kljub očetovi svetilki je v jami temno. Oče sam mi je bil še vedno nekoliko tui. Ko je šel na vojsko, še nisem hodil v šolo. Kolikor dalj ga ni bilo, toliko bolj nejasni so bili spomini nanj, čeprav jih je mati s svojim, pripovedovanjem znova in znova oživljala; oživljale so jih tudi skupne večerne molitve, ki smo jih vselej zaključili z očenamem, »da bi se oče živi in zdravi kmalu vrnili«. Ko se je oče končno vrnil, se je podoba, ki sem jo nosil v sebi, že tako zabrisala, da sprva sploh nisem verjel, da je majhen, čokat, v širok obraz hudo kosmat možki, ki je na lepem stopil v izbo, res moj oče. Več kakor pet let smo živeli sami.

(Nadaljevanje sledi)

MITA KOSTIČ:

Pedagoški dvoboj

Pred nekaj dnevi me je prišla obiskat iz Beograda sestra s svojim sinkom. Že dolgo se nisva videla in lahko si mislite, kako sva se oba razveselila tega srečanja. Ko sva se pozdravljala in drug drugemu zastavljala vprašanja brez reda in zveze, naju je Jovica, dvanajstletni paglavček, moj vrli nečak, hladnokrvno opazoval in pri tem žvižgal neko veselo melodijo.

— Jovica, sinko, ga je poklicala mati, kaj se nočeš pozdraviti s svojim stricem?

Jovica je napravil spako, ker mu ni uspelo, da bi se nasmehnil, in je brezbržno zamahnil z roko.

— Zdravo stric, kako si!

— Joj, joj, pravi skrbna mati, kaj se stric tako pozdravi? Kje pa je poljubček? Jovica se ves naježi, se zavaruje z roko in potegne glavo nazaj.

— Moški se ne poljubljaajo, prekleto, pravi moj nečak z glasom, ki ne trpi ugovora. Kolikokrat ti moram to še povedati?

In tako sva se prisrčno rokovala kakor pravi možje.

Popoldne je sestra odšla obiskat svoje prijateljice. Jovica je seveda ni hotel spremljati in tako sem se jaz prostovoljno obvezal, da bom zabaval otroka, dokler se mati ne vrne. Te naloge me je bilo nekoliko strah, kajti z otroki take vrste pač še nisem imel mnogo izkušenj.

Na moja vprašanja o šoli je odgovarjal zelo mirno, zelo jasno in zelo kratko.

— V katerem razredu si zdaj, Jovica?

— V šestem, se je glasil odgovor.

— Pa kako gre v šoli?

— Dobro, odvrne moj mali lakonec in me vprašujoče pogleda v pričakovanju naslednjega plodu moje fantazije.

— Hm, sem rekel, lepo, lepo... pa ali je dobra ta šola... mislim ta, ki jo obiskuješ?

— Dobra, odgovori Jovica, pa se zavali v naslonjač in globoko zazeha.

Začutil sem, da sem izgubil prvo rundo v tem pedagoškem dvoboju. Odločil sem se, da postanem intimnejši. Nasmehnil sem se in ga prijateljsko udaril po rami.

— Dolgčas, kaj?

Za dobro voljo

Prebrisano

Po dvorišču klinike za živčno obolenje se sprehaja pacient in vleče na vrvi za seboj zobno ščetko. Mimo pride zdravnik in mu prijazno pravi: »Poglej no, kako čednega psička imate!«

Pacient zdravnika postrani pogleda in pravi: »Prosim vas vendar — to ni pes, to je zobna ščetka!«

»Vragal!« se začudi zdravnik, »torej se vaše stanje znatno izboljšuje! To me veseli! Kmalu vas bomo lahko odpustili!« In gre.

Tedaj stopi k pacientu drug bolnik in ga vpraša: »Zakaj si mu pa povedal, da je to zobna ščetka?«

»Bedak — saj si vendar ne bom pustil vzeti mojega lepega psa...!«

Odličen dovtip

Peter pripoveduje v družbi šalo o učencu, kateremu je učitelj na izpitu dejal: »Če mi odgovoriš na prvo vprašanje, ti na drugega ne bo več treba odgovarjati! Torej — prvo vprašanje: Koliko las ima na glavi človek? Učenec odgovori brez premišljanja: »389.472!« In ko ga učitelj začudeno vpraša: »Od kod pa veš to tako natanko?« pravi učenec: »To je pa že drugo vprašanje!« Šala ima uspeh. Vsi se od srca smejejo.

Naslednjega večera zbudi Petra nenadoma telefon: »Oprosti, tukaj je Janez. Veš, sedimo v družbi in pripovedujem ti isti tvoj odličen dovtip od včeraj — samo zdaj, se ne morem spomniti: Koliko las je že bilo?«

Slab sluh

»Dovolite, moje ime je Smrdokavra!«

»Kako?«

»Moje ime je Smrdokavra.«

»Oprostite, ne razumem vas dobro!«

»Ime mi je Smr — do — kavra.«

Tedaj se prične oni drugi na glas smejati: »Ha — ha — ha! Saj si niti misliti ne morete, kaj idiotskega sem razumel, da ste dejali: »Smrdokavra!«

Moj mali sorodnik me je samo pogledal izpod oči in začel mirno žvižgati tisto svojo melodijo.

Vstal sem in se sprehodil po sobi. V glavi sem krčevito delal načrte, kako naj osvojim to trmasto trdnjavo. Glavno je bilo najti temo, ki ga bo zanimala.

— Kako bi bilo, Jovica, če bi ti kaj pripovedoval?

Moj glas je, tako se mi je zdelo, zvenel nekoliko prilizneno, čeprav sem se na vse kripilje trudil, da bi govoril kar se da naravno.

Fant me je nezaupno pogledal.

— Da ne bo slučajno »Sneguljčica« ali kaj takega?

— Ne bo, sem se zasmel.

— Potem pripoveduj!

— Veš, to je povest o hrabrih mornarjih, ki so na splavu preplavali Tihi Ocean...

— Kon-tiki, a...? Pa saj to že otroci vedo, stric!

Bal sem se, da bi izgubil iniciativo. Samo da ga pripravim do tega, da sprejme temo.

— Glej, sem rekel, si že bral! Pa kaj praviš, mojstrsko dejanje, aline, a?

Priznam, vedno so mi bili všeč junaki Kon-tikija. A Jovica se je samo namrdnil.

— Neumnost.

— Kako to... neumnost?! sem se prestrašil.

— Neumnost, je rekel moj nepopustljivi nečak, kakšen splav danes, v dobi atomske podmornice! Ali ne vidiš, kakšen absurd je to?

Malo da nisem počil od jeze in to po sistemu verižne reakcije. Nenadoma sem izgubil vse svoje spoštovanje do splavov in splavarjev tega sveta.

— Čuj Jovica, ali hočeš, da ti stric napravi letalo iz papirja? sem rekel zdaj že s povsem nesigurnim glasom.

Paglavček me je užaljeno pogledal.

— Lahko stric, če te to zanima. Jaz pa bom medtem vrgel pasianso, pravi in zgrabi moje stare karte, ki so bile na polici.

V tem mi je zasijala nova ideja.

— Znaš »duraka«?

— Oh, ti si prav takšen kakor moj ded, pravi Jovica karajoče. Tudi on zna samo duraka.

— A ti znaš še kaj, a? sem vprašal v strahu, da bi tudi tokrat izpadel nezrel.

— Znam preferanso. Pa ti?

— Nimam pojma, sem priznal in se zrušil na stol.

— To sem si tudi mislil, je odgovoril Jovica z mrim glasom.

Bitka je bila izgubljena. Ni moglo biti dvoma. Moj pedagoški juriš je doživel popoln poraz. Ni mi bilo več do tega, da bi otroka pridobil zase. Zdaj se je bilo treba pred njim samo še rešiti, v kolikor je bilo sploh še kaj upanja za ta obupni korak.

— Kaj pa žvižgaš? sem se drznil vprašati.

— Krvavo kraljico, pravi.

Pogoltnil sem slino. Nisem bil tako hraber, da bi iskal pojasnila za ta misteriozni odgovor. Bal sem se, da bi padel v kako past, ki mi jo je ta paglavček nastavil.

— Si gledal?

— Kaj pa? sem se prestrašil.

— Pa »Krvavo kraljico«, pravi Jovica in me pogleda tako čudno, kakor da bi pravkar izstopil iz letčnega krožnika.

— Ah, da seveda, spominjam se, kako da ne...

— Sijalen film, kaj praviš?

Vsa sreča, da ni začel debate o podrobnostih tega krvavega filma, pa tako ni opazil moje male laži.

— Daj vžigalico, striček, pravi nenadoma.

Moj mali sorodnik je iz zadnjega žepa izvlekel zmečkano »Moravo« in jo moško vtaknil v usta.

Skočil sem s stola. To je bilo pa že preveč. Odločil sem se, da pokažem temu paglavcu, kako težko roko ima ta njegov staromodni stric. Pedagogika me ni več zanimala, niti stara niti nova.

— Kaj, ti, dvanajstletni fant, že kadiš?! sem rekel, predvsem da bi preveril, če ne gre samo za šalo.

— Eh, eh, striček, nikar ne bodi šuft, pravi Jovica pomirljivo. Pokadim eno samo na dan — profesorji columbijske univerze so potrdili, da to ni nevarno za zdravje...

Profesorji columbijske univerze! Pozelel sem od jeze. Odprl sem usta, da bi rekel nekaj strašnega, da bi zakričal iz globin svojih pet, da bi udaril tega škrljanega mulca, ki starejšim bere lekcije — pri tem pa se je zgodilo nekaj nepričakovane, kar je nenadoma spremenilo položaj.

Kakor navadno, kadar sem v jezi preveč odprl usta, tako se mi je tudi zdaj odpela zgornja čeljust in padla iz ust, na srečo naravnost v naročje.

In ko sem jezen vračal čeljusti na njeno stalno mesto, je Jovica pokazal nenavadno navdušenje.

— Še, striček, prosim te, striček, še, samo še enkrat!

— Ja, kaj pa hočeš, sem mu rekel grobo, da bi mu pokazal, kako sem še vedno jezen nanj.

— To, to, pravi on in ves je bil spremljen, raznežen — to, da bi še enkrat izgubil zobe!

Pogledal sem ga po strani, toda ne, nisem se zmotil. Oči so se mu svetile kakor pri vsakem radovednem otroku in nikjer ni bilo niti sledu njegove dotodanje napihnjene veličine. Gledal me je z vzhičenjem in postal mi je jasno, da sem v njegovih očeh pravi heroj modernega tipa. Nazadnje sem — žal, čisto slučajno — le napravil nekaj, česar on ni mogel! Jasno je bilo, da bi mi bila v tem trenutku tudi sama »Krvava kraljica« povsem nedorasla konkurenca pri naklonjenosti tega dobrega dečka.

Seveda mi je bilo sprva malo nerodno, potem pa sem začel navdušeno izvajati ta nenavadni cirkus s svojimi zobmi. Vzpostavila sva tak kontakt, kakor ga je bilo le mogoče želeti.

V potrdilo tega na novo skovanega prijateljstva sva skupaj pokadila njegovo cigareto in to, še preden se je njegova mati vrnila iz mesta.

FRITZ GEYER:

STATISTIKA

Gospod Adam Bauer je bil bolan statistik. Številke so bile njegova naslada. V številkah je užival, vsako stvar je izražal s številkami. Če je bil kjerkoli kdo s stoo odstotno sposobnostjo na svojem položaju, je bil on. Bil je namreč glavni statistik.

Za Eve mu ni bilo dosti mar, lahko bi celo rekli, da je bil zakrknjen antifeminist. Edina njegova Eva je bila statistika in ta je učila, da je le pet odstotkov vseh zakonov neoporečno srečnih. Čemu bi se torej podajal v negotovo, da, celo v nevarnost!

Ko je tako brez sovozača prevozil trinštirideseto leto, je stopil v naslednje brezskrbno in z dvignjeno glavo, čeprav so se na njej že pojavile redčine. Toda, ali bi delal za to paniko? Niti najmanj! Naš Adam je bil sicer še dobro ohranjen in če bi dobro opazovali, bi videli, da ga je prenekaterikrat zadel očarujoč pogled ženskega očesa. Vendar, kot že omenjeno, za to ni bil občutljiv.

Nekega dne pa se je zgodilo, da se njegova tajnica, prav tako zanesljiva kot nevarna gospodična Kump, enostavno ni pojavila na delu. Javila je, da je v bolnišnici in bo morala ostati tu še nekaj časa. Zdaj, hm, seveda je bila to nerodna stvar. Gospod glavni statistik se je znašel med svojimi nepreglednimi tabelami brez pomoči in zapuščen, kot sicer v svojem življenju.

Najhujše pa ga je šele čakalo. Bilo je v osebi tizianskomodrega ženskega bitja. To bitje se je ojunčilo in se prigugalo na nožicah, ki jih Adam še ni videl bolj zalih, v njegovo pisarno. Ko je ljubeznivo zardela in se mu s strastnim pogledom predstavila kot nadomestek gospodične Kump, je bila mera zvrhana. Že zdaj se je komaj mogel upirati. Toda če bo tukaj več dni, dan za dnem, vedno znova... Bauer pa je bil statistik. »Pet odstotkov,« je vedno znova tehtal v mislih, »le pet odstotkov je srečnih!«

Bilo pa je že prepozno. Adam je vendarle živel v njem. In ta Adam je našel svojo Evo in ni niti najmanj mislil na to, da bi jo spet pustil od sebe. Že ko ji je prvič narekoval — že tako razdvojen in nezbran, da so se njena mila usteca po

ANEKDOTA

VLJUDNOST

Einstein je bil zelo raztresen človek. Nekoč je vstopil v brivnico, sedel v naslonjač, zamrmral »striči« in nadaljeval svoje razmišljanje.

— Oprostite, gospod profesor, — ga je vljudno opozoril frizer — prosim vas, če se odkrijete.

— Oh, oprostite, — je odsotno dejal Einstein — niti opazil nisem, da so v brivnici tudi dame!

KANTOVA RAZTRESENOST

Nekega večera so velikemu nemškemu filozofu Kantu v gostilni ukradli klobuk. Ker je zunaj precej deževalo, mu je gostilničar ponudil svoj dežnik, da bi lahko odšel domov.

— To mi ne bo dosti pomagalo, — mu je odvrnil Kant — ker ne bom prišel do doma. Predvčerajšnjim sem se preselil, v klobuku pa imam listek z novim naslovom!

VSE JE RELATIVNO

Slavni francoski slikar Renoir je izdeloval veliko sliko z zgodovinsko temo. Ko pa mu je neko nedeljo delavec prinesel v atelje premog, se je s hrbotom slučajno naslonil na svežo sliko in je s suknjičem razmazal barve po njej. Ko je to videl, je Renoir zavpil:

— Nesrečnež, pogledjte, kaj ste naredili!

Delavec je pogledal zamazani suknjič in besno odvrnil:

— Na, popackal sem si svojo nedeljsko obleko! Zakaj, za vraga, pa ne napišete, da je sveže prepletkano!

Skupno protestno zborovanje ZSO in NskS v Celovcu

(Nadaljevanje s 1. strani)

meravajo odjaviti otroke od slovenskega pouka, povejmo pa jim tudi, da mi ne rušimo avstrijske ustave, marveč jo rušijo tisti, ki rušijo ustavno utemeljeno dvojezično šolo. Zato na delo vsi, kajti naš slovenski jezik v šoli ne sme umreti!

Koroški Slovenci nočemo slediti politiki sovražstva med narodi

Predsednik ZSO dr. Franci Zwitter je v svojem govoru uvodoma naglasil: Čudno je, ko se moramo mi, tisti, katerim očita, da smo izdajalci domovine in nas tako tudi imenujejo, da se moramo mi koroški Slovenci zbrati tukaj v Celovcu, v glavnem mestu Koroške, da branimo postavu. To smo v zgodovini koroški Slovenci že nešteto storili. Tokrat se je ponovno zgodilo, da niso bili kaznovani tisti, ki so postavu kršili, ampak tisti, ki smo se za to postavu iskreno borili. Z odlokom deželnega glavarja je krenila koroška manjšinska politika na zelo nevarno pot; odgovorni činitelji so zapustili po vojni započeto politiko sožitja med narodi, ki se je kazala prav v dvojezični šolski odredbi, in spet krenili na pot sovražstva, na tisto pot, ki jo je prej vodil Heimatbund z Maier-Kaibitschem na čelu. Danes vodi to politiko naslednik Heimatbunda — Kärntner Heimatdienst. Koroški Slovenci nočemo slediti tej politiki in smo se zbrali tu v Celovcu, da tudi oblasti prisilimo, da krenejo s te nevarne poti ter poženejo hujšake, za katere na Koroškem ni prostora.

Ko je govoril o gonji proti dvojezični šoli, je govornik dejal, da so isti hujšaki že v času nacizma pošiljali otroke na barikade in danes spet delajo isto. Mi pa otrok ne pošiljamo na barikade, mi se kot odrasli borimo za svojo mladino. Oblastem pa povemo, da smo čakali dovolj, zdaj nočemo več čakati. Smo za politiko mirnega sožitja, če pa je mera potrpljenja polna, smo koroški Slovenci pripravljeni tudi na borbo, kakor so bili pripravljene naši predniki pred sto in tisoč leti in kakor so bili pripravljeni naši fantje v komaj minuli dobi, ko so šli v partizane ter se borili za osvoboditev izpod najhujšega nasilja. Tudi danes nočemo kloniti, zavedamo se lastne moči in smo odločeni, da si, če potrebno, pomagamo sami. Hočemo biti most med dvema narodoma in

sosednima državama, toda ne most, ki ga lahko pohodijo, biti hočemo most, na katerem se oba naroda srečata in si podata roke. Ker smo za politiko mirnega sožitja med deželnima narodoma, zato tudi terjamo, da vsi tisti, ki so prišli k nam na naše ozemlje, da prav tako razumejo in spoznajo to politiko, da se tudi oni učijo našega jezika, ki je priznan kot uradni jezik. Zato se morajo tudi tisti priseljenci, ki danes v uniformi ali brez uniforme letajo po naših vaseh ter zbirajo podpise, zavedati, da so prišli k nam z nalogo, da delajo red in mir ne pa zgago. Mi takih branilcev miru ne potrebujemo v naši sredi, zato pozivamo oblast, da končno ukrene nekaj proti hujškanju, ki je protizakonito in protiustavno!

Živeti hočemo, zato zahtevamo pravice in enakopravnost

Zavedajmo se usodnih trenutkov — je dr. Zwitter zaključil svoja izvajanja — zavedajmo pa se tudi lastnih moči. Če bomo dejansko združili vse svoje sile, potem smo lahko prepričani, da bodo z nami tudi drugi, kajti nismo sami in ne bomo ostali sami!

Zbrani delegati so izvajanja govornikov pogosto prekinjali z dolgotrajnim ploskanjem, potem pa v obširni diskusiji izčrpnost izrazili svoje mnenje, ki je izzvenelo v mogočni izpovedi: Koroški Slovenci nočemo umreti! Živeti hočemo, zato zahtevamo pravice, ki so nam zajamčene z Državno pogodbo!

Na zborovanju je bila izglasovana tudi resolucija na zvezno in deželno vladu (besedilo resolucije prinašamo na posebnem mestu — opom. ured.), ki jo je delegacija obeh osrednjih slovenskih organizacij naslednjega dne predala deželnemu glavarju ter ob tej priložnosti ponovno izrazila zaskrbljenost nad dogajanjem v južni Koroški po odloku z dne 22. septembra. Deželni glavar je vzel pritožbe zastopnikov koroških Slovencev na znanje in v teku razgovora, h kateremu je bil pritegnjen tudi varnostni direktor dvorni svetnik dr. Odlasek, se je ugotovilo, da se dogajajo v zvezi s šolskimi štrajki in z izvedbo odloka z dne 22. septembra po vaseh številne protizakonitosti ter sta deželni glavar in varnostni direktor obljubila ustrezne ukrepe, da se te protizakonitosti onemogočijo.

Važno za vojaške obveznike!

Sedaj so začeli z razpošiljanjem pozivnic fantom letnika 1939. Delavska zbornica ob tej priliki ponovno svari vse fante, ki so v kakršnem koli službenem razmerju, da pred odjavo točno pazijo, da si zagotovijo vse prednosti, ki jih imajo kot delojemalci. Če bi namreč na podlagi poziva lahkomišelnost odjavili službeno razmerje, bi se utegnili zgoditi, da zapadejo delavske in socialnozavarovalne pravice, ki se ravnanju po službeni dobi. Med te spadajo pravice glede dopustov, odpravnine, napredovanje v višje stopnje plač, odpovedni rok, bolniško povračilo i. dr.

Vsak fant v času služenja vojaškega roka ostane bolniško zavarovan, če je namreč bil do dneva vstopa v vojsko v

službenem razmerju. To je predvsem važno za slučaje, kjer je več sozavarovanih, ki bi sicer pri prenehanju delovnega razmerja glavnega zavarovanca zgubili vse pravice bolniškega zavarovanja.

Dalje opozarja delavska zbornica vpo-klicane delojemalce, da delodajalec vpo-klicanemu ne sme in ne more odpovedati službe brez privoljenja zato pristojnega urada. Tudi sporazumna, odpoved službe ni možna, dokler delojemalec ne prejme potrebnih navodil o morebitnih posledicah te odpovedi od Delavske zbornice ali pristojnega urada. Delavske zbornice delojemalce v dvomljivih primerih rade poučijo, kako naj ravnajo, da ne bodo utrpeli kakršne koli škode.

Nova švedska tovarna kozmetičnih sredstev v Feldkirchenu

Pretekli teden je bila v Feldkirchenu svečana otvoritev nove tovarne kozmetičnih sredstev, ki jo je zgradil veliki švedski koncern Vademecum. Tovarna je popolnoma nova in opremljena s švedskimi stroji, ki so konstruirani po najnovejših izsledkih tehnike. V prvih mesecih obratovanja tovarne bodo izdelovali samo zobno pasto in vodo za desinfekcijo ust. V naslednjih mesecih pa bodo začeli tudi s produkcijo drugih kozmetičnih sredstev, ki jih doslej koncern Vademecum izdeluje samo v svoji osrednji tovarni v Stockholmu.

Zaradi izredno visoke carine se doslej švedska kozmetična sredstva, posebno še sredstva te tovarne, ki so na Švedskem zelo priljubljena, niso mogla uveljaviti v Avstriji. Direktor novega podjetja v Feldkirchenu, Lars Olsson, je izjavil, da bodo ceno vseh kozmetičnih artiklov, ki jih bodo izdelovali v tej tovarni, zaradi odpada carine lahko znižali za 60 odstotkov.

V naslednjih dneh bo tovarna začela s propagando za svoje izdelke. Čeprav je konkurenca na področju produkcije kozmetike v Avstriji zelo močna, upa direktor švedskega podjetja, da se bodo Vademecum-produkti kmalu uveljavili na avstrijskem trgu. Tovarno so postavili v

Feldkirchenu iz tega razloga, ker so avstrijske oblasti predlagale, da je to področje zelo primerno, da dobi industrijo, v kateri bo stalno zaposlenih več delavcev iz tega kraja, razen tega pa bo tudi občina Feldkirchen, ki je bila doslej finančno bolj slaba, dobila stalen dotok.

Pokojnine za bivše ameriške predsednike

Ameriški prezident Eisenhower je podpisal zakon, ki zagotavlja eks-prezidentom pokojnine za vse življenje. Z že veljavnim zakonom bo v bodoče prejemal vsak odstopivši ameriški prezident letno pokojnino v znesku 25.000 dolarjev (približno 625.000 šilingov), vdove prezidentov pa 10.000 dolarjev.

Zdaj bodo uživali penzije bivši prezident Herbert Hoover, ki je načeloval ameriški vladi od leta 1929 do 1933, nadalje Franklin Harry Truman, kakor vdove bivših prezidentov Wilsona in Roosevelta.

51,8 milijona prebivalcev v Zahodni Nemčiji

Zahodnonemški institut za proučevanje prostora javlja, da šteje Zahodna Nemčija trenutno 51,8 milijona prebivalcev. Sem so vštet tudi prebivalci Posarja, ki je bilo priključeno Zahodni Nemčiji. Isti institut računa, da je v Vzhodni Nemčiji okoli 6.300.000 prebivalcev.

Oddaja za otroke — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Simfonični plesi — 13.30 Odlomki iz znanih oper — 14.15 Zanimivosti — 14.30 Voščila — 16.00 Za glasbene ljubitelje — 17.10 Hammond-orgle v ritmu — 18.00 Družinski pogovori — 18.10 Narodni ep — 20.30 „Boter Andraž“, radijska igra.

Sreda, 8. oktober:

5.00 Dobro jutro — 8.05 Jutranje glasbeno popotovanje — 9.00 Prof. Tomšič: O izboru besed v knjižni slovenščini in pogovornem jeziku — 9.35 Zaigrajmo in zapojmo — 10.40 Popevke se vrstijo — 12.05 Šegava harmonika — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Pojo slavni pevci — 14.35 Valčki in mazurke — 16.00 Koncert po željah — 17.10 Sestanek ob petih — 17.30 Koroške narodne — 18.00 Kulturna kronika — 20.00 S salzburškega festivala.

Četrtek, 9. oktober:

5.00 Dobro jutro — 8.05 Poje zbor „Vinko Vodopivec“ — 8.20 Majhni ansambli v ritmu — 10.10 Od arije do arije — 11.00 Zabavni potpourri — 11.30 Za cicibane — 12.00 Venček slovenskih narodnih — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Popevke se vrstijo — 13.55 Slovenske narodne — 14.15 Turistična oddaja — 14.30 Voščila — 16.00 Prijetne melodije — 18.45 Sahara nekdanj in danes — 20.05 Četrtek večer domačih pesmi in napevov.

Petek, 10. oktober:

5.00 Pisan spored — 8.05 Ljubezenski sen — 8.40 Ponovitev zabavne glasbene oddaje — 9.40 Na Gorenjskem je fletno — 11.00 Za dom in žene — 11.10 Pesmi poletnih večerov — 11.40 Narodne pesmi — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.40 Melodije iz ameriških filmov — 13.30 Iz komičnih oper — 15.40 Iz svetovne književnosti — 17.10 Znani pevci — znane popevke — 17.40 Umetne pesmi — 18.00 Radijski leksikon — 18.10 Moderni ritmi — 20.30 Mojstrska dela koncertne glasbe.

RADIO CELOVEC

Poročila dnevno: I. program. — 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.

II. program. — 6.00, 7.00, 13.00, 17.00, 19.00, 22.00.

Vsakodnevne oddaje: I. program: 5.55 Oddaja za kmete — 6.00 Vedri zvoki — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 7.55 Zvenee razno — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinski magazin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.03 Pestro mešano — 13.00 Opoldanski koncert — 14.45 Prav za vas — 15.45 Iz književnosti — 17.55 Sami šlagerji — 19.30 Odmev časa.

Sobota, 4. oktober:

I. program: 8.45 Širni pisani svet — 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca (slov.) — 14.30 Pozdrav nate — 15.30 Z vseh dolin zveni — 16.20 Mladina v obmejni deželi — 19.00 Srečanje pri Donauland — 20.30 Zabavna glasba.

II. program: 8.20 Lahka glasba — 11.00 Ljudske popevke — 14.45 Tehnični pregled — 15.00 Mladinski koncert — 17.10 Lepa pesem — 19.35 Operni koncert — 20.15 Univerza in znanost včeraj in danes.

Nedelja, 5. oktober:

I. program: 6.10 Vesele melodije — 7.30 S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 9.00 Veseli jutranji pozdrav — 11.00 Nedeljska glasbena promenade — 11.30 Veselo petje — veselo igranje — 14.30 Nogomet Avstrija — Francija — 17.05 Pozdrav nate — 19.00 Športna poročila — 20.10 „Novo stanovanje“, komedija.

II. program: 7.05 Godba na pihala — 8.00 Leto v pesmi — 15.00 Iz operet — 20.00 Operni koncert.

Ponedeljek, 6. oktober:

I. program: 8.45 Zapis iz domovine — 14.00 Poročila, objave. Za našo vas (slov.) — 17.10 Popoldanski koncert — 18.30 Mladina in gledališče — 18.40 Umetne pesmi (slov.) — 20.15 V slučaju slučaju... — 20.45 Problemi iz vsakdanjosti.

RADIO PROGRAM

II. program: 8.20 Za zabavo — 16.30 Avstrijska zabavna glasba — 17.15 Znanje za vse — 17.55 Vesel koncert — 19.30 Serenada — 20.30 Igra orkester Deuringer.

Torek, 7. oktober:

I. program: 8.45 Zakaj ste nervozni, — 14.00 Poročila, objave. Koroške narodne pesmi (slov.) — 15.45 Ustvarjalna kritika — 16.00 Vojaški koncert — 17.10 Za vsakogar nekaj glasbe — 19.15 Lepe žene iz 1001 noči — 20.15 Orkestralni koncert — Brahmov praznik 1958.

II. program: 8.20 Prosim, prijazno — 14.40 Na višini človeka — 16.00 Oddaja za žene — 17.55 Popoldanski koncert — 20.00 Znati bi moral igrati klavir.

Sreda, 8. oktober:

I. program: 8.45 Iz ženskega sveta — 14.00 Poročila, objave. Kar želite, zaigramo (slov.) — 15.30 Ko odpada listje... — 16.00 Dobro razpoloženi — 17.10 Popoldanski koncert — 18.40 Godba na pihala — 20.15 Življenje polno glasbe — Kurt Edelhagen.

II. program: 8.20 Glasba na tekočem traku — 15.30 Tekmovanje glasbenih ansamblov — 17.55 Pester glasbeni spored — 19.30 „V miru živeti“, slušna igra.

Četrtek, 9. oktober:

I. program: 8.45 Avstriji v inozemstvu — 14.00 Poročila, objave. Iz koroške književne delavnice (slov.) — 17.10 Pisan venček melodij — 18.30 Mladina v poklicu — 18.40 Oddaja za kmete — 19.00 Prilcsinja dneva — 20.15 Drava — po Perkonigu.

II. program: 8.10 Za dobro voljo — 16.00 Oddaja za žene — 17.55 Popoldanski koncert — 19.30 Dunajski intermezzo — 20.30 Umetnost biti poročen.

Petek, 10. oktober:

I. program: 8.45 Koroška (slovenska) danes — 14.00 Iz domačih gajev (slov.) — 17.10 Popoldanski koncert — 19.05 Zgrabi srečo.

Sadna drevesca vseh vrst in sort, za 20 % ceneje kot drugod, dobavi drevesnica inž. Marko Polzer, pd. Vazar p. št. Vid v Podjuni — St. Veit im Jauntal.

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

Sobota, 4. oktober:

5.00 Jutranje melodije — 8.05 Mladina poje — 9.30 Melodije od tu in tam — 10.10 V svetu opernih melodij — 11.00 Zaigrajmo in zapojmo — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Izpod zelenega Pohorja — 14.15 Zanimivosti — 14.30 Voščila — 16.00 Ura ritmov in popevk — 17.10 Nepozabne melodije — 18.00 Radijski leksikon — 18.15 V pesmi in plesu po Jugoslaviji — 18.45 Okno v svet — 20.00 Spoznavajmo svet in domovino.

Nedelja, 5. oktober:

6.00 Z veselimi zvoki v nedeljsko jutro — 7.35 Operetne melodije — 8.00 Suhodolčan: „Srnjaček z belo nogo“, igra — 9.25 Revija zabavne glasbe — 10.30 Pokaži, kaj znaš! — 12.00 Voščila — 13.30 Za našo vas — 14.15 Voščila — 15.00 Nogometna tekma Jugoslavija — Madžarska (prenos iz Zagreba) — 17.00 Španski in južnoameriški napevi — 20.00 Z melodijami v novi teden.

Ponedeljek, 6. oktober:

5.00 Za dobro jutro — 8.05 Iz operne glasbe — 9.00 Pisani zvoki z Dravskega polja — 10.10 Dela jugoslovanskih avtorjev — 11.35 Iz zakladnice slovenskih samospevov — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Venček znanih narodnih — 13.30 Glasba za razvedrilo — 16.05 V svetu opernih melodij — 20.00 Z zabavnim in plesnim orkestrom radia Köln — 20.45 Kulturna tribuna.

Torek, 7. oktober:

5.00 Jutranje melodije — 8.05 Šopek rožmarina in rdečih nageljnov — 9.00 Operne melodije — 10.10 Zabavna matineja — 11.30